

LAUSUNTO

8.9.2021

VN/12128/2019
VN/12128/2019-MMM-
141

Ympäristöministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriö, jäljempänä MMM, toteaa luonnonsuojelulain, jäljempänä LSL, valmistelusta yleisesti seuraavaa. LSL-valmistelua on tehty laajapohjaisessa työryhmässä. Tästä huolimatta valmistelua on viety eteenpäin varsin yksipuolisesti keskittyen luonnonsuojelulain toimivuusarvioinneissa esitettyjen monimuotoisuutta edistävien ehdotusten toimeenpanoon. LSL on laki, joka vaikuttaa merkittävästi luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Lain nojalla tehtäisiin yhteiskunnallisesti merkittäviä elinkeinoihin ja maan- ja vesienomistukseen sekä virkistyskäyttöön liittyviä päätöksiä. Suomen kaltaisessa maassa, jossa luonnonvarat ovat pääosin yksityisessä omistuksessa, ehdotuksilla on merkittävä vaikutus myös kansalaisten mahdollisuuksiin hyödyntää perustuslaissa turvattua omaisuuttaan.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmaan sisältyy lupaus tietopohjaisesta politiikasta. Lupauksen mukaan laadukas lainvalmistelu on keskeistä politiikan uskottavuuden ja legitimitietin näkökulmasta. Hallitus on sitoutunut tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa. MMM:n näkemyksen mukaan esitykseen sisältyvät vaikutusarviointit on toteutettu lähinnä monimuotoisuuskysymyksiä silmällä pitäen. On kiistatta selvää, että luonnon monimuotoisuuden heikentymisellä on merkittävää vaikutusta kaikkeen taloudelliseen toimintaan, mutta asiaa koskevassa päätöksenteossa tulee selvittää ja ottaa huomioon kaikki luonnonvarojen käytön ja hoidon kokonaiskestävyyteen liittyvät seikat. Asianmukaista olisi ollut, että valmistelussa olisi laajemmin arvioitu ehdotusten välittömiä ja välillisiä vaikutuksia mm. luonnonsuojelun hyväksyttävyyteen, omaisuudensuojaan, elinkeinotoiminnan harjoittamisedellytyksiin sekä julkisyhteisöjen verokertymään. MMM toteaa, että jatkovalmistelussa erityisesti ehdotusten taloudellisia vaikutuksia tulee arvioida huomattavasti nykyistä laajemmin.

Ympäristöministeriön, jäljempänä YM, valitsema valmistelutapa, jossa kesken työryhmätyön laitetaan lausunnolle esitysluonnos, josta puuttuvat työryhmässä edustettuna olevien tahojen kriittiset ja täydentävät näkemykset, ei ole kannatettava eikä tavanomainen. Lisäksi MMM kummeksuu esitykseen sisällytettyjä ekologista kompensatiota koskevia ehdotuksia, vaikka asian valmistelua koskee nimenomainen, nyt valitusta menettelystä poikkeava hallitusohjelman kirjaus.

Tiivistettynä MMM toteaa, että sille hankalimmat LSL-esitykseen sisältyvät ehdotukset liittyvät ekologiseen kompensatioon, viranomaisten velvollisuusuuteen ottaa uhanalaiset eliölajit ja luontotyypit huomioon suunnitelmia hyväksyessään ja päätöksiä tehdessään ja erityisesti kunnan tehtäviin, luontotyyppisuojaan ehdotettuihin muutoksiin, kesähakkuukysymykseen, poikkeuslupasääntelyn kiristämiseen, valitusoikeuden laajentamiseen, saamelaitten oikeuksiin, Luontopaneeliin sekä selvilläolovelvollisuusuuteen ja varovaisuusperiaatteeseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

kirjaamo@mmm.fi

MMM on jäsentänyt alla olevat lausuntokannanottonsa lausuntopalvelussa esitettyjen kysymysten mukaisesti.

1. LUONNONSUOJELULAIN LUKUKOHTAISET KOMMENTIT

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tavoite

Ehdotetun LSL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa lain tavoitteeksi esitetään ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistämistä. MMM toteaa, että ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteelle ei olisi konkreettisia vastineita luonnonsuojelulain muissa säännöksissä, joten ehdotettu tavoite jäisi epämääräiseksi. Vaikka tavoitesäännökseen ei liity suoria oikeusvaikutuksia, sillä on vaikutusta soveltamiseen. MMM katsoo, että näin epämääräinen sääntely oletettavasti johtaa siihen, että luonnonsuojelualueiden perustamista tultaisiin perustelemaan hiilivaraston kasvattamisella luonnon monimuotoisuusarvojen sijaan, mitä ei voida pitää LSL:n yhteydessä hyväksyttävänä. Ilmastonmuutoksen hillintä kuuluu ilmastolakiin. LSL:n keinot eivät edes sovellu ilmastonmuutoksen hillintään. MMM toteaa, että maininta ilmastonmuutoksen hillinnästä tulee poistaa pykälästä.

2 §. Soveltamisala.

Esityksen perusteluissa on havaittavissa horjuvuutta. Esityksen sivulla 48 todetaan, että ” Luonnonsuojelulaki on niin sanottu yleislaki, jota sovelletaan kaikkiin luonnonsuojelulain soveltamisalaan kuuluviin hankkeisiin ja toimenpiteisiin. Lakiehdotuksessa tätä peruslähtökohtaa ei esitetä muutettavaksi,...”. Toisaalta sivulla 109 todetaan, että ” Luonnonsuojelulaki olisi jatkossakin luonnon ja maiseman suojelua koskeva erityislaki, ei luonnonvarojen käyttöä yleisesti sääntelevä laki.”

3 § Määritelmät

MMM toteaa, että ekologisen kompensaaation määritelmää ei tule ottaa lakiin tässä vaiheessa. Ekologisesta kompensatiosta säätäminen on ennen aikaista, koska hallitusohjelman mukaisesti ekologista kompensatiota pilotoidaan ja vasta pilotoinnista saatujen kokemusten jälkeen arvioidaan tarvetta lainsäädäntömuutoksille.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa määriteltäisiin luonnon monimuotoisuuden kestävä käyttö siten, että sillä tarkoitettaisiin biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti biologisen monimuotoisuuden osien käyttöä siten, että käytön laatu tai määrä ei pitkällä aikavälillä johda biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen, ja joka siten tukee mahdollisuuksia tyydyttää nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet ja toiveet. MMM toteaa, että kyseessä on uusi määritelmä LSL:ssa. Määritelmä ei vastaa kestäväen käytön määritelmää esim. luonnonvarojen käytön osalta, minkä vuoksi se on omiaan tekemään sääntelystä epäselvän.

6 § Saamelaiskulttuurin suoja.

MMM vastustaa ehdotettua saamelaiskulttuurin suojaa koskevaa säännöstä. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetulle heikentämiskielolle ei ole perusteita eikä sitä tule ottaa lakiin. Lisäksi heikentämiskielolle ehdotettu kynnys ”vähäistä suurempi” on aivan liian alhainen. Pykälän 1 ja 2 momenttiin on sisällytetty myös velvoite kumulatiivisten kulttuurivaikutusten arviointiin, mitä MMM vastustaa. Kumulatiivisten kulttuurivaikutusten arviointi on kallista ja sen toteuttaminen on mm. Muddusjärven paliskunnassa toteutetusta kokeilusta saatujen kokemusten mukaan hidasta. MMM toteaa, että viranomaisilla ei ole resursseja kumulatiivisten kulttuurivaikutusten toteuttamiseen.

7 § Varovaisuusperiaate.

MMM vastustaa varovaisuusperiaatteen ottamista lakiin. Johtaa epätasällisyytensä vuoksi siihen, että lain tarkkarajaisuus ja täsmällisyys kärsii. MMM toteaa, että päätöksenteko tulee perustua tietoon eikä luuloon taikka oletukseen. Esitetty pykälä tarkoittaisi sitä, että tietoon pohjautuvasta päätöksenteosta luopuminen koko LSL:ia koskevana tulkintasääntönä tulisi vaikuttamaan kaikkeen ELY:jen toimintaan mm. silloin, kun se luonnonsuojeluviranomaisena antaisi lausuntoja.

Pykälän perusteluissa on todettu, että ” Tämän on EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä tulkittu tarkoittavan, että suunnitelmat ja hankkeet edellyttävät arviointia, mikäli objektiivisten seikkojen perusteella ei ole poissuljettua, että ne vaikuttavat kyseiseen alueeseen merkittävästi”. Tämän osalta voidaan kysyä, miten poissuljenta voidaan luotettavasti tehdä, jos tieto on vajavaista? MMM vastustaa ehdotusta. MMM toteaa myös, että esityksessä ei ole arvioitu varovaisuusperiaatteen taloudellisia vaikutuksia.

8 § Selvilläolo

Ehdotettu säännös on epämääräinen ja siihen on yhdistetty mukaan myös mitigaatiohierarkia. Säännöksestä ja sen perusteluista ei saa riittävän täsmällistä käsitystä siitä, miten laajaa selvilläoloa säännöksen perusteella voitaisiin edellyttää. Säännös jättää soveltajalle aivan liian paljon harkintavaltaa ja yhdistettynä säännöksen perusteluihin se ei ole riittävän täsmällinen.

Pykälän perusteluissa mainittu ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu selvilläolovelvollisuus antaa ehdotuksesta virheellisen kuvan, koska mm. ympäristönsuojelulain mukainen selvilläolovelvollisuus kohdistuu vain ammattimaiseen toiminnanharjoittavaan, kun LSL:iin ehdotettu selvilläolosäännös olisi yleinen ja kohdistuisi kaikkiin. Sillä, ot-sikoidaanko pykälä ”selvilläoloksi” vai ”selvilläolovelvollisuudeksi”, ei ole merkitystä, kun säännöksessä velvollisuus asetettaisiin.

MMM toteaa, että yhdistettynä luonnonsuojelun tietojärjestelmää ja mm. 68 §:ssä tarkoitettua automaattisuoje-lua koskeviin ehdotuksiin, ehdotettu selvilläolovelvollisuus muuttuu selvilleottovelvollisuudeksi. Vahva oletus on, että selvilläolovelvollisuus merkitsee nykyistä laajempaa toimimisvelvoitetta, mistä aiheutuu esim. maanomistajalle tai toiminnanharjoittajalle kustannuksia. Perusteluissa ei kuitenkaan ole arvioitu selvilläolovelvollisuuden taloudellisia vaikutuksia oikeastaan ollenkaan, vaikka kyse on uudesta velvoitteesta. Ehdotettua selvilläolovelvollisuutta koskevaa säännöstä ei tule ottaa lakiin.

9 § Ympäristötietoisuus

Kuten pykälän perusteluissakin todetaan, ympäristötietoisuuden edistämisen osalta on tarpeen ottaa huomioon kestävä kehityksen eri osa-alueiden tasapainon ylläpitäminen ja edistäminen. Esitys ei kuitenkaan näin tee vaan siinä keskitytään ainoastaan ekologisen kestävyuden osa-alueelle ja jätetään taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden huomiotta. MMM katsoo, että lakiin ei tule ottaa esitettyä ideologisesti väritynyttä säännöstä. Vähintään säännöstä tulee tarkistaa niin, että se kattaa luonnonvarojen käyttöön liittyvät kaikki kestävyuden alueet.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

12 § Kunta

Voimassa olevan LSL:n 6 §:n 3 momentin mukaan kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. Esityksen perustelujen mukaan säännökseen ei esitetä sisällöllisesti merkittäviä muutoksia. Perusteluissa todetaan, että kunnat ovat keskenään hyvin erilaisia, minkä vuoksi säädetty kunnan edistämistehtävä on perusteltua pitää yleistasoisena. Tällöin kunnilla säilyy mahdollisuus valita olosuhteisiinsa parhaiten sopivia ja myös paikallisesti hyväksyttäviä edistämisen keinoja. Edistämistehtävä voisi kehittyä toimintaympäristön, resurssien, kunnan omien ympäristötavoitteiden ja tutkimuksen kehittymisen mukana.

MMM:n perusteltu pelko on, että kunnan mahdolliset uudet tehtävät toteutetaan kaavoituksen kautta ja tämä ei käy MMM:lle. Nyt esitetty säännös yhdistettynä mm. ehdotettuun 66 §:ään (Uhanalaisen luontotyyppin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä) ja 76 §:ään (Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä) tulee merkitsemään vahvaa kehotetta kaavasuojeluun. MMM katsoo, että luonnonsuojelu tulee toteuttaa LSL:n kautta, ei MRL:n kautta kaavojen suojelumääräyksillä, jotka jättävät maanomistajan pääsääntöisesti korvauksetta. LSL:ssa on kohtuullisesti toimiva korvausjärjestelmä ja LSL:ssa tarkoitettu luontotyyppin tai suojellun eliölajin suojelupäätös on valituskelppoinen viranomaispäätös, jolloin maanomistaja oi-

keusturva lähtökohtaisesti toteutuu toisin kuin kavasuojelussa. Ehdotettu säännös johtaa siihen, että maanomistajia voidaan kohdella eri kunnissa toisistaan poiketen, mikä ei ole maanomistajan oikeusturvan kannalta toivottavaa. MMM esittää, että säännöstä tarkistetaan niin, että kunnan tehtävät rajataan koskemaan luonnonsuojelussa tarkoitettuja toimia.

Ehdotettuun 12 §:ään sisältyy myös sama kestäväan käyttöön liittyvä epäselvyys, johon MMM on kiinnittänyt huomiota määritelmäpykälän kohdalla. Monimuotoisuuden kestävä käyttö on epäselvä suhteessa luonnonvarojen kestäväan käyttöön, koska LSL:n määritelmässä otetaan huomioon kokonaiskestävyyden osalta ainoastaan ekologinen kestävyys. Pykälää on syytä tarkistaa myös tältä osin seuraavasti::

12 §

Kunta

Kunta edistää luonnon ~~monimuotoisuuden suojelua ja sen kestäväa käyttöä~~ **monimuotoisuutta** sekä maisemansuojelua alueellaan **luonnonsuojelun mukaisin toimin**.

13 § Suomen Luontopaneeli.

MMM toteaa, että säännöksestä on poistettu valmistelun aiemmassa vaiheessa siinä ollut edellytys luontopaneelin puolueettomuudesta. MMM katsoo, että ehdotettu muotoilu korostaa paneelin riippumattomuutta liikaa. Esi- tetty muotoilu johtanee tilanteeseen, jossa luontopaneeli puolueettomuuteensa vedoten ryhtyy tekemään poli- tiikkaa arvostelemalla esim. monimuotoisuuteen liittyvää poliittista ratkaisua, joka usein on kompromissi.

Koko luonnonsuojelulain uudistamisen ajan on valmistelutyössä voitu havaita ehdotusten merkittävä vaikutus metsätalouteen. Luontopaneelin tehtävät on esityksessä kytketty luonnon monimuotoisuuteen. MMM toteaa, että jos LSL:iin otetaan säännös Luontopaneelista, Luontopaneelin tehtävissä tulee mainita, että paneelin tehtä- viin kuuluu arvioida esille nostamiensa monimuotoisuuskysymysten ja ehdotusten vaikutukset kokonaiskestävyy- den näkökulmasta taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyys. Ehdotetun pykälän 3 momentin no- jalla annettavalla asetuksella on varmistettava, että Luontopaneeliin otetaan myös vankka metsätalouden asian- tuntemus. Hallituksen esityksen perusteluissa tällaista ei ole todettu. Esityksen perustelujen mukaan luontopa- neelissa tulisi olla edustus eri tieteenaloilta. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että paneelia nimitettäessä olisi kiinnitet- tävä erityistä huomiota tieteenalojen monipuolisuuteen ja tasapainoon. Eri tieteenaloilla tarkoitettaisiin esimer- kiksi luonnon-, yhteiskunta- ja taloustieteitä sekä laajemmin monimuotoisuuden turvaamiseen läheisesti liittyviä sektoreita, kuten liikenne, ilmasto ja maankäyttö.

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

15 § Vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmat

MMM kannattaa vapaaehtoisuuden painoarvon kasvattamista luonnonsuojelussa. Tällä menettelyllä saadaan ai- kaan hyviä tuloksia, koska toimintaan sitoutuminen lähtee aina toimijan omista tavoitteista, kuten esim. Metso- ja Helmi-ohjelmien osalta voidaan todeta. Esi- tetty säännös on kuitenkin hyvin yleisellä tasolla eikä siinä ole rajattu soveltamisalaa esim. luonnonsuojelulain soveltamisalaan. MMM katsoo, että esitetty säännös on tulkin- nanvarainen esim. suhteessa luonnonsuojelulain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaviin kaloihin. Kalastuslain 34 §:ssä sää- detään valtakunnallisista kalavarojen hoitosuunnitelmista, joten kalakantojen osalta ei tule tehdä päällekkäistä sääntelyä. Myös EU:n yhteisen kalastuspolitiikan säännösten perusteella voidaan tehdä kalalajikohtaisia suunnitelmia. MMM toteaa, että säännöksen perusteluissa tulee mainita, että kalakantojen ja rapukantojen osalta suun- nitelmat tehdään kalastuslain ja muun kalastusta koskevan lainsäädännön mukaisesti.

17 § Luonnonsuojeluohjelman oikeusvaikutukset

MMM toteaa, että ehdotettu pykälä vastaisi asiallisesti voimassaolevan LSL:n 9 §:ä. Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan valtion viranomaisten ja laitosten on suunniteltava toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta luonnonsuojeluohjelman toteuttamista. Säännös ei sanamuotonsa puolesta koske Suomen metsäkeskusta, joka on välillisen valtionhallinnon organisaatio. Myöskään perusteluissa ei mainita Suomen metsäkeskusta. Esitykseen sisältyy myös ehdotus metsälain ja kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain muuttamisesta. Näissä laeissa säädettäisiin eräiden luonnonsuojelulain säännösten noudattamisesta ja viitattaisiin myös nyt kyseessä olevaan LSL 17 §:än, joten on pääteltävissä, että ehdotetun säännöksillä tavoitellaan myös oikeusvaikutuksia suhteessa Suomen metsäkeskukseen. MMM kuitenkin toteaa, että säännös ja sen tavoiteltu suora oikeusvaikutus metsälain osalta on epäselvä, koska esimerkiksi metsänkäyttöilmoituksen käsittelyyn ei sisälly Suomen metsäkeskuksen päätöstä.

19 § Luonnonsuojelun seuranta

MMM toteaa, että pykälän 1 momentti on kirjoitettu siten, että YM olisi toimivaltainen ministeriö myös MMM:n toimialaan kuuluvien luontotyyppien ja eliölajien seurannan osalta vaikka 2 momentissa YM:n velvoite ryhtyä toimenpiteisiin lajien suotuisan suojelutason saavuttamiseksi on rajattu vain LSL:n soveltamisalaan kuuluviin lajeihin. MMM toteaa, että MMM:n vastuulle ja toimialaan kuuluvat mm. riistolajien, vieraslajien ja kaupallisen kalastuksen lajien seuranta. MMM toteaa, että pykälää on muutettava, koska ehdotettu säännös on epäselvä ja siitä saa käsityksen, että MMM:n vastuulla olevat seurantatoimet olisivat jotenkin alisteisia YM:n toimivallalle. Säännöksen perusteluissa todettu maininta, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä on vastuu riista- ja kalalajien seurannasta, ei poista pykälän muutostarvetta. Ehdotettu pykälä avaa turhaan keskustelun siitä voiko YM esim. asettaa LUKE:lle velvoitteita valtakunnan metsien inventoinnin osalta.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

MMM toteaa yleisesti ehdotetun 4 luvun osalta, että LSL-säädöskokonaisuuteen sisältyy lukuisia tukijärjestelmiä, joissa tukea myönnetään myös maatalousyrityksille. Perusteluissa mainitaan useampi valtioneuvoston päätös, mm. yleinen de minimis ja maa- ja metsätalouden valtiontukisuuntaviivat. Näitä molempia on tarkoitus käyttää myös tulevassa metsätalouden kannustinjärjestelmässä.

Yleistä de minimis -tukea voidaan myöntää yhdelle saajalle enintään 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Maataloustuotteiden alkutuotannon alalla de minimis -tukea voidaan myöntää yhdelle tuensaajalle enintään 15 000 euroa. Maa- ja metsätalousministeriön laskelmien mukaan osalla metsänomistajista tukikatto tulisi vastaan yksin metsätalouden kannustejärjestelmän myötä. MMM toteaa, että valmistelun yhteydessä on varmistettava tukien oikeusperusta ennen tukien myöntämistä niin, ettei synny tarvetta maksaa tukia maatalouden de minimis -kiintiötä verottaen.

25 § Tuen hakeminen ja suostumuksen antaminen

MMM toteaa, että vaikka vastaavan sisältöiset säännökset ovat jo voimassa olevassa laissa, pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä ei ole kysymys pykälän otsikon mukaisesta tuen hakemisesta, vaan tuen myöntämisestä ja tuen myöntämisen esteestä. Virke ehdotetaan siirrettäväksi 26 §:än, jossa säädetään tuen myöntämisestä.

26 § Tuen myöntämisen edellytykset

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tuki voisi kattaa kustannukset osaksi tai kokonaan. Myönnettävän tuen laskentaperusteena olisi tavaran tai palvelun arvonlisäverollinen myyntihinta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. MMM toteaa, että vaikka vastaavan sisältöiset säännökset ovat jo voimassa olevassa laissa, valtiontukea ei voi kohdentaa arvonlisäveroon. Arvonlisäveron rajaaminen pois tuesta tulisi selventää.

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 –verkosto

40 § Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 36 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausunnotonettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan LSL:n 66 §:ää. Pykälän perustelujen mukaan viranomaisia, joiden päätöksentekoa säännös koskee, ovat muun muassa rakennuslautakunnat, kaavoja ja suunnitelmia hyväksyvät kuntien ja maakuntien viranomaiset, erilaisia lupia tai poikkeuslupia myöntävät viranomaiset, tieviranomaiset sekä lunastuslain, kaivoslain ja ilmailulain (864/2014) mukaista toimivaltaa käyttävät viranomaiset. Viranomaisia ovat myös tuomioistuimet, kuten maaoikeudet, hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus, kun edellä tarkoitettun hankkeen tai suunnitelman sallittavuus valituksen johdosta tulee tuomioistuimen ratkaistavaksi. Viranomaisiin rinnastetaan muut julkista valtaa käyttävät yhteisöt ja toimielimet kuten esimerkiksi metsäkeskukset. MMM toteaa, että luonnonsuojelulakiehdotuksessa on tehty epä johdonmukaisia ratkaisuja viranomaisomaisuuksien sisällöstä. Suomen metsäkeskus tai Suomen riistakeskus ei ole viranomainen vaan välillisen valtionhallinnon organisaatio. Jos viranomaisia velvoittavien säännöksiä on tarkoitus soveltaa varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolisiin, siitä tulee säätää nimenomaisesti pykälässä.

6 luku Luonnonsuojelualueet

44 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Ehdotetun pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan luonnonsuojelualan perustamisen yleisenä edellytyksenä olisi se, että alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien ja eliölaajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Ehdotettu perustamisedellytys heikentää luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä, koska luonnonsuojelualan tulee olla monimuotoisuuden tai joissain tilanteissa maiseman tai kauneuden perusteella erityisen merkittäviä. Ehdotettu muotoilu on MMM:n näkemyksen mukaan aivan liian väljä ja se avaa keskustelun varmuuden suojelemisesta tai ylisuojelusta. Myöskään perusteluissa todettu esimerkki suojelualan kytkeytyneisyydestä ei rajaa perustamisedellytyksiä mitenkään, päinvastoin se mahdollistaa suojelualan perustamisen ilman mitään erityisiä luontoarvoja. Kun otetaan huomioon myös esitetystä 124 §:ssä tarkoitettu mahdollisuus asettaa luonnonsuojelualan perustamisedellytykset täyttävä alue väliaikaiseen toimenpidekieltoon, MMM katsoo, että luonnonsuojelualan perustamisedellytysten tulee olla yksiselitteisiä.

Lisäksi MMM toteaa, että pykälän 2 momentin 1 kohdan mukainen perustamisedellytys (alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi) on myös liian väljä. Harvinaistuvaa eliölaajia ei ole myöskään määritelty.

45 § Kansallispuisto

Pykälässä ehdotetaan kansallispuiston vähimmäispinta-alan kasvattamista 1000 hehtaarista 3000 hehtaariin. Ehdotettua muutosta on perusteltu sillä, että kansallispuistojen asema yleisinä luonnonsuojeluyksiköinä ja luontoharjastuksen kohteina sekä merkitys luontomatkailukohteina näihin liittyvine vaatimuksineen edellyttävät kansallispuistoksi perustettavalta alueelta riittävää pinta-alaa, jotta alueelle voidaan luonnonarvoja vaarantamatta sijoittaa tarvittavat, suuriakin kävijämääriä palvelevat retkeilyreitit ja -rakenteet sekä muut palvelut. MMM vastustaa ehdotusta. Voimassa olevan lain mukainen 1000 hehtaarin minimipinta-alavaatimus ei estä perustamista kansallispuistoa minimipinta-alaa laajempaan, mutta estäisi kansallispuiston perustamisen 3000 hehtaaria pienempänä. Tämä merkittäisi oletettavasti sitä, että alueelle, jolle olisi tarkoituksenmukaista perustaa kansallispuisto, perustaminen ei olisi mahdollista, jos alueella ei ole valtion omistuksessa vähintään 3000 hehtaaria. Tässä yhteydessä on todettava, että vuonna 2011 perustetun Sipoonkorven kansallispuiston pinta-ala on noin 2300 hehtaaria ja vuonna 2003 perustetun Repoveden kansallispuiston pinta-ala on noin 1500 hehtaaria. Ehdotus myös saattaisi

merkitä sitä, että perustettavaan kansallispuistoon sisällytettäisiin alueita, joiden luontoarvot eivät sitä edellyttäisi.

48 § Yksityinen luonnonsuojelualue

Pykälään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan yksityismaalle voitaisiin perustaa yksityinen luonnonsuojelualue ilman maanomistajan hakemusta myös silloin, kun alue kuuluu Natura 2000 –verkostoon ja alueen suojelutavaksi on päätetty luonnonsuojelulaki. Voimassa olevan LSL 24 §:n mukaan yksityisen luonnonsuojelualueen perustaminen yksityismaalle ilman maanomistajan suostumusta on mahdollista vain, jos alue sisältyy valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan. MMM vastustaa ehdotusta. Esitetty muutos saattaa johtaa tilanteeseen, jossa Natura 2000 –verkostoon sisällytettyjen alueiden toteutustapa muutetaan luonnonsuojelulaksi tai Natura 2000 –verkostoon lisättävien alueiden osalta toteutustavaksi valitaan luonnonsuojelulaki sen vuoksi, että se mahdollistaa yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisen yksityismaalle ilman maanomistaja suostumusta. Suojelutavaksi tulee valita se, mikä on tarkoituksenmukaisin ja mikä yksityisomistuksessa olevan maan osalta aiheuttaa maanomistajalle vähiten haittaa.

49 Yksityisen omistaman alueen määräaikainen rauhoittaminen

Pykälään tulisi lisätä täsmennys, että kalastuslain 7 §:n mukaisia yleiskalastusoikeuksia ei voida kieltää yksityisellä luonnonsuojelualueella. Perusteluihin tulisi lisätä, että edellä mainittujen kieltojen osalta tulisi yksityisen luonnonsuojelualueen perustajan hakea kalastuslain 54 §:n mukaista lupaa kalatalousviranomaiselta. Yksityisestä luonnonsuojelualueesta ei tule tehdä keinoa, jolla kielletään yleiskalastusoikeuksia. Kalatalousviranomaisen tekee yleiskalastusoikeuksiin liittyvät päätöksensä laajan kuulemisen perusteella ja on vaarana, että kielteisen päätöksen saaneet pyrkivät yksityisen luonnonsuojelualueen perustamalla samaan tahtomansa kalastuskiellon hyväksytyä. Kalatalousviranomaiselle ja kalastuksen valvonnalle syntyy mahdoton tilanne, jos tosiasiallisesti saman tyyppisiä kieltoja voidaan tehdä kahdessa eri viranomaisprosessissa. Lisäksi kalastajan oikeusturvan vuoksi hänen tulee saada ennakolta tietää missä saa kalastaa ja missä ei. Kalataloushallinto on perustanut kalastusrajoitus.fi –palvelun (kalastuslaki 94 § kohta 8), josta kalastusrajoitukset ovat löydettävissä. Lisäksi alueille, joilla viehekalastus on kiellettyä, ei palauteta kalastonhoitomaksuista kalastuslain 82 ja 83 §:n mukaisesti korvausvaroja. Kalatalousviranomaisen on vastuussa varojen palauttamisesta, joten sen on tiedettävä alueensa yleiskalastuskiellot.

50 § Kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset

Pykälään esitetään otettavaksi perussäännökset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä. Kun kansallispuistot ja vähintään 1000 hehtaarin luonnonpuistot perustettaisiin lailla, perustamislakiin otettavilla säännöksillä voidaan poiketa LSL:n säännöksistä. Kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussääntely kuitenkin toimii pohjana muiden luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksille, koska muiden valtion luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksiä koskevassa ehdotetussa 53 §:ssä viitataan kansallispuistoja ja luonnonpuistoja koskeviin säännöksiin.

MMM toteaa, että ehdotettu kieltä pyydystää, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärangaisia eläimiä ja siten harjoittaa metsästystä on liian kategorinen ja tiukka. MMM vastustaa lähtökohtaista metsästyskieltoa luonnonsuojelualueilla. Jos metsästys voidaan toteuttaa kävijäturvallisuutta ja luonnonarvoja vaarantamatta, metsästyksen tulee lähtökohtaisesti olla luonnonsuojelualueella mahdollista Metsähallituksen luvalla. Metsähallitus kykenee harkitsemaan missä, miten ajallisesti ja alueellisesti rajattuna ja millaisin esim. välinerajoittein metsästys kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa samoin kuin muilla valtion luonnonsuojelualueilla voidaan toteuttaa.

51 § Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

MMM toteaa, että ehdotetun 1 momentin 10 kohdassa metsäkauriista tulee käyttää metsästyslainsäädännön mukaista nimeä valkohäntäpeura. Pykälän 2 momenttiin ehdotetut muutokset minkin ja supikoiran pyydystämisestä

ja tappamisesta, haavoittuneen riistaeläimen lopettamisesta ja kuolleen riistaeläimen haltuunotosta alueen ulkopuolella tapahtuvaan metsästykseen liittyvässä tilanteessa ilman erillistä lupaa, ovat kannatettavia.

MMM edellyttää, että pykälän 3 momentti muotoillaan uudelleen niin, että säännöksessä todetaan kasvintuhoojat ilman viittausta EU-asetukseen, seuraavasti:

Luonnonsuojelualueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastustoiminnan, rajavalvonnan ja ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien tai ~~Euroopan unionin kasvinterveysasetuksessa ((EU)2016/2031) tarkoitettujen unionikaranteenituhoojien~~ **kasvintuhoojien** torjunnan taikka eläinsojeluun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttavan puun. Toimenpiteet tulee toteuttaa siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa, kuin on välttämätöntä. Metsähallitus voi antaa pyynnöstä virka-apua valtion viranomaiselle tässä momentissa tarkoitettujen kasvintuhoojien torjuntavelvollisuuden toteuttamiseksi.

Lausuntoluonnoksen muotoilu jättää paljon vaarallisia kasvintuhoojia toimimismahdollisuuksien ulkopuolelle. Suoja-alueituhoojat, hätätoimenpidepäästöuhoojat, vielä listaamattomat mutta karanteenituhoojiksi arvioitavat ja kasvinterveyslain 5 §:n mukaiset tuhoajat eivät saa jäädä toimenpiteiden ulkopuolelle. Luonnonsuojelualueella tulee olla mahdollisuus ryhtyä kaikkien kasvintuhoojien torjumiseksi tarvittaviin välttämättömiin toimenpiteisiin. ”Kasvintuhoojat” ovat käsitteenä linjassa ”Ihmisiin ja eläimiin tarttuvien tautien” ja ”eläinsojeluun” kanssa, joten käsitteitä pitäisi käyttää loogisesti samalla tavalla ja yhdenmukaisesti. Lisäksi tulee huomata, että jos kasvintuhoojia ei torjuttaisi, koko luonnonsuojelualue voi menettää merkityksensä kasvintuhoojien seurauksena. Jos tuhooja leviää luonnonsuojelualueelta talousmetsäalueelle, vahingot ja menetykset voivat olla mittavia. Tässä yhteydessä on todettava, että metsätuhojen torjunnasta annettua lakia (1087/2013) ei sovelleta luonnonsuojelualueella. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain soveltamisalaan kuuluvia metsätuhoja aiheuttavien tuhohyönteisten (lähinnä kaarnakuoriainen ja pystynävertäjä) tuhojen osalta asia on ratkaistu siten, että luonnonsuojelualueelta ja muulta metsätuholain 21 §:ssä tarkoitettulta alueelta todennäköisesti levinneiden metsätuhojen aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista.

52 § Luvanvaraiset poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

MMM toteaa, että pykälän 1 momenttiin tulisi lisätä aiemmassa versiossa ollut kohta 8, jonka mukaan kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja. MMM toteaa, että kaivoslainsäädännön alaan kuuluvat kysymykset tulee ratkaista kaivoslain uudistuksen yhteydessä.

53 § Muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

MMM toteaa, että 3 momenttiin ehdotettu kielto pyydystää, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärangkaisia eläimiä ja siten harjoittaa metsästystä on liian kategorinen ja tiukka. MMM vastustaa lähtökohtaista metsästyskieltoa luonnonsuojelualueilla. Jos metsästys voidaan toteuttaa kävijäturvallisuutta ja luonnonarvoja vaarantamatta, metsästyksen tulee pääsääntöisesti olla luonnonsuojelualueella mahdollista Metsähallituksen luvalla. Metsähallitus kykenee harkitsemaan missä, miten ajallisesti ja alueellisesti rajattuna ja millaisin esim. välinerajoittein metsästys kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa samoin kuin muissa valtion luonnonsuojelualueilla voidaan toteuttaa.

MMM toteaa myös, että esitetyn 53 §:n 1 momentin alku sallii kalastuksen muulla luonnonsuojelualueella (51 §:n 5 kohdan mukaan saa kalastaa kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti ja 52 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan saa Metsähallituksen luvalla kalastaa muutoinkin kuin kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla), mutta sen loppuosan sanamuoto, jollei jäljempänä tässä pykälässä muuta säädetä taas kielteä kalastuksen. Syy tähän on pykälän 3 momentti, joka on kirjoitettu siten, että metsästyksestä olevaa poikkeusta lukuun ottamatta on voimassa kielto tappaa eläimiä. Lopputulos ei MMM:n näkemyksen mukaan ole ollut valmistelun tavoitteena ja sitä tulee tarkistaa.

MMM toteaa, että pykälän 4 momentissa olevaa valtuussäännöstä kalastuksen rajoittamiseen yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä tulee täsmentää ja rajata. Ehdotuksen mukaan kalastusta voitaisiin rajoittaa, jos kalastus vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Esitetty rajoittamisedellytys on epämääräinen. MMM toteaa, että kalastusrajoitusedellytys tulisi olla ”jos kalastus merkittävästi estää alueen perustamistarkoituksen toteutumisen”. Muu luonnonsuojelualue perustetaan valtion omistamalle alueelle ja kalastuslain mukaan Metsähallitus vastaa niiden kalastuksen järjestämisestä, joten kalastuksen rajoittamiseen ei tule luoda kalastuslain kanssa rinnakkaista järjestelmää. Saimaannorpan suojelemiseksi annettavia kalastusrajoituksia ei tule antaa sekä kalastuslain että luonnonsuojelulain nojalla. Samalla perusteella luonnonsuojelulain soveltamisalan ulkopuolelle esitetään rajattavaksi kalat ja ravut. Pykälässä oleva viittaus kalastuslakiin koskee yleistä vesialuetta meressä, mutta pykälän 4 momentissa yleistä vesialuetta koskevaa sääntelyä ei ole rajattu koskemaan yleistä vesialuetta meressä vaan kaikkia yleisiä vesialueita. MMM katsoo, että valtuus tulee rajata koskemaan vain merialuetta.

54 § Yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset

MMM toteaa, että pykälän 1 ja 2 momenttiin tulisi ottaa säännös, jonka mukaan kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettuja yleiskalastusoikeuksia ei voida rajoittaa yksityisellä luonnonsuojelualueella. Perusteluihin tulisi lisätä maininta, että tarvittaessa yksityisen luonnonsuojelualueen hakijan tulisi hakea kalastuslain 54 §:ssä tarkoitettua rajoitusmääräystä kalatalousviranomaiselta. Yksityisestä luonnonsuojelualueesta ei tule tehdä keinoa, jolla kielletään yleiskalastusoikeuksia. Kalatalousviranomaisen tekee yleiskalastusoikeuksiin liittyvät päätöksensä laajan kuulemisen perusteella ja vaarana on, että kielteisen päätöksen saaneet pyrkivät hakemalla yksityisen luonnonsuojelualueen perustamista saamaan alueelle kalastuskiellon. Kalatalousviranomaiselle ja kalastuksen valvonnalle syntyy mahdoton tilanne, jos tosiasiallisesti saman tyyppisiä kieltoja voidaan tehdä kahdessa eri viranomaisprosessissa. Myös kalastajan oikeusturva edellyttää, että hän voi ennakolta varmistua missä saa kalastaa ja missä ei. Kalataloushallinto on perustanut kalastusrajoitus.fi –palvelun (kalastuslaki 94 § kohta 8), josta käyvät ilmi kalastuslain nojalla määrätyt rajoitukset. Lisäksi omistajalle, jonka alueella viehekalastus on kiellettyä, ei palauteta kalastonhoitomaksuista suoritettavia korvausvaroja. Kalatalousviranomaisen on vastuussa varojen palauttamisesta, joten sen on tiedettävä alueensa yleiskalastuskiellot.

57 § Liikkumisen rajoittaminen valtion luonnonsuojelualueella

MMM esittää harkittavaksi tulisiko 57 §:ssä nimenomaisesti todeta viranomaistehtävien hoidon edellyttämä liikkuminen sallituksi. Perusteluissa asia on todettu sallituksi, mutta 6 luvun säännöksiä perusteella muu viranomaistoiminta kuin kartoitus, maanmittaus, merenkulun turvalaitteiden ja vesistön kulkuväylien kunnostus, turvalaitteisiin liittyvä raivaus, pelastustoiminta, rajavalvonta, tarttuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunta eivät yksiselitteisesti ole luonnonpuistossa sallittuja.

58 § Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma

MMM toteaa, että 2 momenttiin tulisi lisätä säännös, jonka mukaan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta on pyydettävä ympäristöministeriön lisäksi myös maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Valtion luonnonsuojelualueet ovat Metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa ja Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön toimialalla oleva valtion liikelaitos. MMM:n toimialaan kuuluvat mm. metsästyks, kalastus ja porotalous ja MMM ohjaa myös Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitoa toimialallaan. Kansallispuistoissa harjoitettavalla toiminnalla on yhteys metsästykseseen ja kalastukseen ja poronhoitoalueella myös poronhoitoon, minkä vuoksi MMM:n lausunto on tarkoituksenmukaista pyytää vahvistettaessa kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

MMM toteaa, että 3 momentin viimeinen virke, jonka mukaan saamelaisien perinteisen tiedon hankkimisessa ja hyödyntämisessä noudatetaan vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta, tulee poistaa laista. MMM katsoo, että saamelaisyhteisöjen osallistaminen hoito- ja käyttösuunnitelmien valmisteluun on perusteltua. MMM kuitenkin vastustaa FPIC:n (free, prior and informed consent) ottamista lainsäädäntöön, koska kyseinen menettely antaa saamelaisille käytännössä veto-oikeuden kaikkiin hankkeisiin ja toimenpiteisiin, joissa sitä sovelletaan. Jos FPIC otetaan lainsäädäntöön, se ei tule jäämään vain perinteisen tiedon hankkimiseen vaan

lavenee kaikkeen suunnitteluun ja luonnonvarojen käytön ohjaukseen. MMM ei vastusta sitä, että YM itse soveltaa FPIC:iä toimialaansa kuuluvien hoito- ja käyttösuunnitelmien valmisteluun liittyvässä saamelaiden perinteisen tiedon hankinnassa, mutta säännöksiä FPIC-menettelystä ei tule ottaa lainsäädäntöön. Menettely menee huomattavasti pidemmälle kuin esim. joihinkin lakeihin otettu heikentämiskielto. Nykyisenkaltaisen heikentämiskielto ja saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvottelulivoite turvaavat saamelaisten asemaa lainsäädännössä riittävästi. MMM toteaa, että saamelaiset ovat kotiseutualueellaan vähemmistö ja mm. tämän vuoksi MMM on aina toteuttanut politiikkaa, jossa kaikki alueella asuvat ja elinkeinoja harjoittavat ovat samassa asemassa etnisestä taustasta riippumatta, esim. metsästyksen, kalastuksen ja poronhoidon osalta. MMM:n näkemyksen mukaan hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaan tulisi osallistaa BD-sopimuksen mukaisesti saamelaisten lisäksi myös muut paikallisyhteisöt, kuten esimerkiksi paliskunnat ja riistanhoitoyhdistykset sekä metsästyseurat.

60 § Luonnonsuojelun rajojen määrääminen ja merkitseminen

Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n mukaan valtion omistamalle alueelle luonnonsuojelulain (1096/1996) tai sitä ennen voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti perustetut suojelualueet merkitään kiinteistörekisteriin suojelun alue –kiinteistöinä (2 §:n 1 momentin 5 kohta). Jotta kiinteistörekisterin suojelun alueita koskeva kiinteistötieto olisi mahdollisimman ajantasainen, tulisi LSL:ään sisällyttää säännös määräajasta, jonka kuluessa valtion omistamalle alueelle perustettu luonnonsuojelun alue (kuten esim. LSL 47 §:ssä tarkoitettu luonnonsuojelun alue) olisi muodostettava kiinteistöksi. Kysymys on tältä osin myös kiinteistötietojärjestelmän tietojen luotettavuudesta.

62 § Yksityisen luonnonsuojelun lakkauttaminen ja rauhoitusmääräysten lieventäminen

MMM katsoo, toisin kuin säännöksen perusteluissa on todettu, että yksityisen luonnonsuojelun lakkauttamisen ja rauhoitusmääräysten lieventämisen edellytykseksi esitetty teknistaloudellinen mahdottomuus kiristää lakkauttamisedellytyksiä verrattuna voimassaolevaan lakiin (LSL 27 §: ” kokonaan tai osittain lakkauttaa yksityisen omistaman alueen suojelun tai lieventää sen rauhoitusmääräyksiä, jos alueen luonnonarvot ovat oleellisesti vähentyneet tai jos alueen rauhoitus estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen”). Jos edellytykset eivät muutu, miksi pykälää muutetaan? MMM toteaa, että lakkauttamis- ja rauhoitusmääräysten lieventämisedellytyksiä ei tule muuttaa. Säännös ei ota huomioon sitä, että erityisesti eliölajin uhanalaisuudessa voi tapahtua muutoksia parempaan suuntaan esim. siten että aikaisemmin uhanalainen laji ei tarvitse enää vahvaa suojelua lajin runsastumisen vuoksi. Esityksessä ei ole selostettu, milloin hankkeen tai suunnitelman voitaisiin katsoa olevan teknisesti ja taloudellisesti vaihtoehtoisella tavalla toteutettavissa. Epäselväksi jää esimerkiksi se, milloin vaihtoehtoisen tavan kustannukset ovat niin korkeita, että vaihtoehtoa ei voida pitää taloudellisesti toteutettavissa olevana.

Edelleen MMM toteaa, että oletettavasti aiemmin perustetut yksityiset luonnonsuojelun alueet on tarkoitus jättää voimaan. Jos rauhoitusmääräyksiä lievennetään yleiskalastuksen mahdollistamiseksi, tulee rauhoitusmääräysten muutoskynnyksen olla alempi. Yksityisten suojelun alueiden kalastuskielto määräykset eivät pääsääntöisesti kestä tämän päivän tarkastelua ja niitä tulee voida muuttaa alemmalla kynnyksellä. Periaatteellisesti kysymys yleiskalastuksesta luonnonsuojelun alueilla on ratkaistu kalastuslain säätämisen yhteydessä. Tällaisessa tilanteessa edellytyksenä voisi olla se, että muutoshakemuksessa esitetty toiminta ei estä yksityisen suojelun alueen perustamisen tavoitteen toteutumista.

63 § Luonnonsuojelun heikentämisen hyvittäminen

MMM edellyttää, että pykälä poistetaan esityksestä hallitusohjelman vastaisena. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan ekologisen kompensaation käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja saatujen kokemusten perusteella arvioidaan lainsäädännön uudistustarpeita.

7 luku Luontotyyppien suojelu

65 § Uhanalaiset luontotyypit

MMM toteaa, että esityksessä tehdään tosiasiallisesti uhanalaisten luontotyyppien kolmijako, joista yhteen kategoriaan liittyy automaattisuojelu ilman rajauspäätöstä (heikentämiskielto). Ehdotetun säännöksen mukaan uhan-

alaiset luontotyyppit luetteloidaisiin asetuksella. Säännös yhdessä ehdotetun 66 §:n kanssa merkitsisi, että uhanalaisuuteen kytkettäisiin suoraan oikeusvaikutus, koska viranomaisen tulisi ottaa uhanalaiset luontotyyppit huomioon eräitä lupia myöntäessään ja suunnitelmia hyväksyessään. Pykälän perustelujen mukaan luontotyyppien esiintymien määrittelyä ja rajauskäytäntöä olisi asetuksella tarpeen tarkistaa kattamaan riittävän laaja-alainen ekologinen kokonaisuus, jotta luontotyyppien ominaispiirteet voidaan turvata pitkällä aikavälillä myös muuttuvassa ilmastossa. Yleisperiaatteena tulisi olla toiminnallisen ekologisen kokonaisuuden aikaansaaminen, jotta maaston muodot ja vesitalous sekä mahdollisesti luontaisesti kehittyvät tai ennallistamiskelpoiset osat luontotyyppien välitörmästä lähiympäristöstä otettaisiin huomioon.

MMM vastustaa luontotyyppisuojaeluun esitettyjä muutoksia vahvasti. MMM:n näkemyksen mukaan uhanalaisten luontotyyppien listalle tulee ottaa vain selkeästi harvinaisia ja katoamisvaarassa olevia luontotyyppijä. Tällä hetkellä tilanne on esimerkiksi se, että YM:n ilmoituksen mukaan yli puolet metsäluontotyypeistä on uhanalaisia. Esitys, että uhanalaiset luontotyyppit säädettäisiin VNA:lla, merkitsisi, että asetusmuutoksella voitaisiin saattaa valtava osa talousmetsistä tilanteeseen, jossa alue olisi määritelty uhanalaiseksi. Maanomistajan oikeusturva edellyttää uhanalaisten luontotyyppien ja muiden LSL:ssa todettujen luontotyyppien selkeää määrittelyä laissa ja rajaamispäätöstä. Rajaaminen tulee kohdistaa vain uhanalaiseen luontotyyppiin, ei mahdolliseen puskurivyöhykkeeseen tai mahdolliseen ennallistamiskohteeseen. Luontotyyppien uhanalaisuuteen ei tule kytkeä suoraan mitään LSL:ssa tarkoitettuja suojelukeinoja tai muita suoria oikeusvaikutuksia eikä sillä tule olla vaikutusta lupiin tai suunnitelmiin. Toteutuessaan esitys johtaisi merkittävään kaavalla tapahtuvaan lisäsuojeluun. Kaavasta aiheutuvien metsänkäytön rajoitteiden osalta tilanne on se, että maanomistaja ei ole juurikaan saanut niistä korvausta. Luontotyyppisuojaelu tulee toteuttaa LSL:lla ja kytkemällä oikeusvaikutukset rajauspäätökseen, ei kaavalla.

MMM toteaa myös, että esityksessä on valitettavan pieni painotus vapaaehtoisessa suojelussa, joka lisäisi suojelun hyväksyttävyyttä.

66 § Uhanalaisen luontotyyppin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Kuten edellisen pykälän kohdalla on todettu, MMM vastustaa säännöstä, jonka mukaan viranomaisen tulisi ottaa uhanalainen luontotyyppi huomioon lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä. Luontotyyppien uhanalaisuuteen ei tule kytkeä oikeusvaikutuksia.

Säännöksen perustelujen mukaan ehdotettu uusi sääntely selkeyttäisi uhanalaisten luontotyyppien oikeustilaa muiden lakien mukaisissa päätöksentekomenettelyissä. Kuten säännöksen perusteluissakin on todettu, säännöksessä todetuissa ympäristöön vaikuttavaa toimintaa ohjaavissa laeissa on jo itsessään sääntelyä luonnonarvojen huomioon ottamisesta lakien mukaisessa päätöksenteossa. MMM katsoo, että esitystä ei tule sisällyttää lakiin, koska se merkitsisi kaksinkertaista sääntelyä samasta asiasta ja johtaisi erityisesti metsäluontotyyppien merkittävään lisäsuojeluun kaavoituksessa. Luontotyyppisuojaelu tulee toteuttaa ensisijaisesti luonnonsuojelulain mukaisilla rajauspäätöksillä, jolloin myös maanomistajan oikeusturva toteutuu kohtalaisesti. Kun esitetty säännös johtaisi lisääntyneeseen kaavasuojaeluun, se tulisi heikentämään maanomistajan yhdenvertaista kohtelua, koska pääasiallisten kaavoittajien eli kuntien tulkinnoissa ja toimintatavoissa on merkittäviä eroja ja kaavaan perustuvien käyttörajoitteiden aiheuttamien menetysten korvaamisen osalta maanomistaja on heikossa asemassa.

Esityksen monimuotoisuusvaikutuksien arviointia koskevassa osiossa todetaan, että suojelun piiriin otettavien luontotyyppien valikoiman ja luontotyyppisuojaelun keinojen laajentaminen olisi vaikuttava ja myös kustannustehokas keino luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. MMM toteaa, että esityksessä on havaittavissa ilmeisen tarkoitushakuisia perusteluja, kun toisaalla esityksessä todetaan, että kyse olisi lähinnä oikeustilaa selkiyttävästä muutoksesta.

67 § Suojellun luontotyyppin rajauspäätös

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin nimetyistä suojeltavista luontotyypeistä, joiden säilymiselle tärkeän esiintymän hävittäminen tai heikentäminen olisi kielletty. Kielto tulisi voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määrittellyt suojellun luontotyyppien esiintymän rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Pykälän 1 momentin mukaan suojeltavia kohteita olisivat uhanalaiset sekä määrällisesti tai laadullisesti heikentyvät ja monimuotoisuudeltaan erityisen arvokkaat luonnontilaiset tai luonnontilaiseen verrattavat luontotyyppit. Perustelujen mukaan tarkoitus on, että suojelu kohdennettaisiin kyseisen luontotyyppien edustavimpiin esiintymiin.

Kuten nykyisinkin, suojelu koskisi vain sellaisia luontotyyppisiä, jotka ovat luonnontilaisia tai siihen verrattavia. Luonnontilaisuudella tarkoitetaan sitä, että kohteen ominaispiirteet ovat muodostuneet pitkälti luontaisesti. Luonnontilaiseen verrattavilla alueilla tarkoitetaan alueita, joilla luontotyyppin ominaispiirteet ovat voineet muodostua aiemman ihmistoiminnan, kuten esimerkiksi laidunnuksen tai niittämisen kautta.

Suojeltuja luontotyyppisiä olisi ehdotuksen mukaan 10. Niistä nykyisen lain suojelemissa on seitsemän, joista kahden määritelmää laajennettaisiin. Lakiin ehdotettaisiin kolmea uutta suojeltua luontotyyppiä. Suojeltuja luontotyyppisiä olisivat hiekkarannat, jalopuumetsiköt, pähkinäpensaitot, tervaleppämetsät, merenrantaniityt, lehdesniityt, kedot, rannikon metsäiset dyynit, sisämaan tulvametsät ja harjumetsien valorinteet. Vesilain 2 luvun 11 §:n eräiden vesiluontotyyppien suojelua koskevaan säännökseen lisättäisiin uusina luontotyyppinä meriajokas pohjat ja suojaisat näkinpartaispohjat.

MMM toteaa, että suojeltujen luontotyyppien tulee olla luontoarvoltaan erityisen merkittäviä ja laissa yksiselitteisesti määriteltyjä. Ehdotetun 65 §:n perusteluissa on esitetty tavoite suojella varsinaisen suojeltavan luontotyyppin lisäksi laajempi ekologinen kokonaisuus. MMM toteaa, että luontotyyppin rajauspäätökseen ei tule sisällyttää luontotyyppin ulkopuolisia alueita ilman maanomistajan suostumusta. Vapaaehtoisien ohjelmien, kuten HELMI- ja METSO-ohjelmat, avulla voidaan sopia laajempien kokonaisuuksien jättämisestä toimenpiteiden ulkopuolelle.

MMM toteaa, että ehdotettu 67 § ei ole riittävän tarkkarajainen. Perusteluissa ei myöskään ole juuri mitenkään avattu rajauspäätöksellä suojeltavan luontotyyppin määrittelyä. Tämä on merkittävä puute, koska pykälän nojalla tehtävillä rajauspäätöksillä ja rajauspäättösmahdollisuudella on merkittävä vaikutus maanomistajan oikeusasemaan. Luontotyyppisuojelua koskeva rajauspäätös kohdistuu suoraan perustuslaissa turvattuun omaisuudensuojaan, minkä vuoksi säännösten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Pykälän esitystapaa ehdotetaan uudistettavaksi voimassa olevaan lakiin nähden siten, että kieltoäännös poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan ”suojeltuihin luontotyyppisiin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu”. Ehdotuksen mukaan suojellun luontotyyppin säilymiselle tärkeän esiintymän hävittäminen tai heikentäminen olisi kielletty. MMM vastustaa muutosta, koska se siirtää huomion ominaispiirteiden säilyttämisestä luontotyyppin koskemattomuuteen.

Pykälän 1 momentin luetteloa koskevat MMM:n huomiot:

- 2 kohta jalopuumetsiköt: Säännökseen lisättävä edellytys luontaisesti syntymisestä. Oletus on, että jalopuiden viljely Etelä-Suomessa lisääntyy.
- 7 kohta kedot: Pykälän perustelujen mukaan ”Ketojen osalta suojellun luontotyyppin määritelmä laajenisi kattamaan useampia ketoluontotyyppisiä kuin voimassa olevassa laissa mainitut katajakedot, joka ei ole nykyään käytetyn uhanalaisuusluokittelun mukainen luontotyyppi.” Laajennus vaikuttanee myös maatalouskäytössä oleviin ketoihin ja laidunalueisiin. Epäselväksi jää millä perusteella alueet tarkemmin rajataan.
- 8 kohta rannikon metsäiset dyynit: Voimassa olevassa laissa kohtaa vastaa luontotyyppi puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit. Kohdan osalta herää kysymys miksi suojelu on haluttu laajentaa puustoihin alueisiin. Alueita on valmistelun yhteydessä todettu olevan noin 45000 hehtaaria, mutta luontotyyppin tarkempia valintakriteereitä tai edes hehtaarimääriä ei ole avattu esityksen perusteluissa. Kyseessä olevat alueet ovat haluttuja rantarakentamiskohteita ja ehdotetulla kirjauksella ne tulitaisiin tulevissa kaavoissa osoittamaan taloudellisen hyödyntämisen ulkopuolelle.
- kohta 10 harjumetsien valorinteet: Valmistelun aikana on ilmoitettu, että potentiaalisia kohteita on runsaat 83 000 hehtaaria, joista Etelä-Suomessa 67 000 hehtaaria, joista edustavia kohteita olisi 2000 hehtaaria. Itse pykälässä tällaista rajoitetta ei ole eikä esityksen perusteluissa asiaa ole avattu mitenkään.

MMM toteaa, että rajauspäätöksellä suojeltavia luontotyyppisiä koskevaa pykälää tulee täsmentää niin, että suoraan pykälästä ja sen perusteluista käy selkeästi ilmi, mitä kohteita on tarkoitus rajauspäätöksellä suojella. Kyse on ennen kaikkea maanomistajan oikeusturvan toteutumista koskevasta vaatimuksesta. Nyt esitetty säännös yhdessä viranomaisen velvollisuutta ottaa kaavassa huomioon uhanalaiset luontotyyppit koskevan ehdotuksen kanssa merkitsisi pelkästään harjumetsien paahderinteiden osalta, että yli 83000 hehtaaria harjumetsien paahderinteitä rajattaisiin tulevissa kaavoissa talouskäytön ulkopuolelle, vaikka varsinainen suojelutarkoitus kohdistuisi 2000 hehtaariin.

Pykälän 4 momentin osalta MMM toteaa, että jos rajauspääöksellä suojellun luontotyyppin esiintymä on menettänyt merkityksensä luontotyyppin suotuisan suojelutason saavuttamiselle tai säilyttämislle, esiintymän suojele tulee lakkauttaa.

MMM toteaa, että esitetyssä muodossa 67 § ei ole toteuttamiskelpoinen.

68 § Tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskielto

MMM toteaa, että ehdotetulla säännöksellä otettaisiin käyttöön eräiden pykälässä todettujen uhanalaisten luontotyyppien heikentämiskielto, joka olisi voimassa suoraan luonnonsuojelulain nojalla. Kyseessä olisi siis automaattista suojeleu koskeva säännös. Ehdotus sisältää periaatteellisesti hyvin merkittävän uudistuksen ja MMM vastustaa ehdotusta.

MMM toteaa, että ehdotuksella yritetään vyöryttää ehdotettuun 8 §:ssä tarkoitettuun selvilläolovelvollisuuteen tukeutuen maanomistajan oikeusturvan toteutumisen kannalta olennaisia viranomaiselle kuuluvia tehtäviä ja niihin liittyviä kustannuksia maanomistajalle tai toiminnanharjoittajalle. Perusteluissa esitetty toteamus, jonka mukaan ELY:t eivät ole tehneet riittävästi rajauspääöksiä ei ole peruste luopua maanomistajan oikeusturvaa toteuttavista menettelyistä. Myöskään perusteluissa todettu rinnastus metsälain 10 §:ssä tarkoitettuun oikeusvaikutukseen ei ole asianmukainen, koska nyt kyseessä olevassa tilanteessa tarkoitettut suojeltavat alueet ovat lukumääräisesti ja pinta-alaltaan murto-osa metsälain 10 §:ssä tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Säännöksen perustelujen mukaan tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymien yhteispinta-alaksi arvioidaan 1 650–2 150 hehtaaria. Näistä kalkkikallioita on 500–1 000 hehtaaria, serpentiinikallioita-, kivikoita ja sorakoita arvioidaan olevan 150 hehtaaria ja rannikon avoimia dyynejä on arviolta 1 000 hehtaaria. Lisäksi edellä todetuista alueista merkittävä osa sijaitsee jo olemassa olevilla luonnonsuojelualueilla. Yksityiskohtana MMM toteaa, että serpentiinikallioilla tarkoitetaan kallioperäkartalle serpentiinittinä eli serpentiinikivenä tai vuolukivenä merkittyjä kallioita tai muusta ultraemäksisestä tai emäksisestä kivistä muodostuvia kallioita, joilla tavataan serpentiinikasveja. Luontotyyppi ei voine olla kovin harvinainen, kun valmistelun aikana on todettu, että uhanalaisuusluokka on ainoastaan vaarantunut.

Kun otetaan huomioon edellä todetut pinta-alatiedot tiukasti suojeltavaksi esitetyistä luontotyypeistä, on kiistatta selvää, että asianmukaista olisi siirtää pykälässä tarkoitettut kohteet 67 §:n mukaiseen rajauspääötsmenettelyyn. Esitetty ratkaisu herättää väistämättä huolen siitä, että tulevaisuudessa automaattisuojeleluun tultaisiin lisäämään uusia luontotyyppejä.

Lisäksi MMM toteaa, että kysymys siitä, miten maanomistaja saisi tilanteessa oikeussuojaa tai voisi riitauttaa rekisterimerkinnän, on epäselvä. Jos prosessin aloittaminen edellyttää poikkeuslupahakemusta, johon vielä liittyisi ekologinen kompensatio, esitetty menettely on oikeusturvan kannalta ala-arvoinen. MMM vastustaa esitettyä sääntelyä vahvasti.

69 § Poikkeaminen luontotyyppien suojeleusäännöksistä

MMM katsoo, toisin kuin säännöksen perusteluissa on todettu, että luontotyyppien suojeleusta poikkeamisen edellytykseksi esitetty teknistaloudellinen mahdottomuus kiristää lakkauttamisedellytyksiä verrattuna voimassa olevaan lakiin (LSL 31 §: ” voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen 29 §:n 1 momentin kiellosta, jos kyseisen luontotyyppin suojeleuavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppin suojeleu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen”). Jos edellytykset eivät muutu, miksi pykälää muutetaan? MMM toteaa, että luonnonsuojelulain poikkeuslupaedellytyksiä ei tule muuttaa. Samoin kuten ehdotuksen 62 §:n kohdalla on todettu, esityksessä ei ole selostettu, milloin hankkeen tai suunnitelman voitaisiin katsoa olevan teknisesti ja taloudellisesti vaihtoehtoisella tavalla toteutettavissa. Epäselväksi jää esimerkiksi se, milloin vaihtoehtoisen tavan kustannukset olisivat niin korkeita, että vaihtoehtoa ei voida pitää taloudellisesti toteutavissa olevana.

Ehdotettu 2 momentti sisältäisi säännökset poikkeuslupaan liitettävästä ekologisesta kompensatiosta. MMM edellyttää, että momentti poistetaan esityksestä hallitusohjelman vastaisena. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan ekologisen kompensatiön käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja saatujen kokemusten perusteella arvioidaan lainsäädännön uudistustarpeita.

8 luku Eliölaajien suojelu

71 § Soveltamisala

Voimassa olevan LSL:n eliölaajien suojelua koskevassa soveltamisalapykälässä (LSL:n 37 §:n 4 momentti) on viittaus vieraslajilainsäädäntöön. Esitetystä pykälässä tällaista ei ole ja soveltaminen vieraslajeihin on oletettavasti tarkoitus ratkaista 1 momentin sanamuodolla, jonka mukaan luvun säännöksiä sovellettaisiin Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä **luontaisella levinneisyysalueellaan luonnonvaraisina** esiintyviin eläin-, kasvi- ja sienilajeihin. MMM toteaa, että soveltamisalapykälään on tarpeen ottaa voimassa olevan lain 37 §:n 4 momenttia vastaava selventävä viittaus EU:n vieraslajiasetukseen ja vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettuun lakiin (1709/2015).

MMM esittää pykälän 1 momenttiin stilististä täsmennystä, jonka mukaan luvun säännöksiä ei sovellettaisi suteen poronhoitolain 2 §:ssä tarkoitetulla poronhoitoalueella, seuraavasti:

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luontaisella levinneisyysalueellaan luonnonvaraisina esiintyviin eläin-, kasvi- ja sienilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä kalastuslain 2 §:ssä tarkoitettuja lajeja. Tästä poiketen 78 §:ssä [Euroopan unionin tärkeinä pitämät eliölaajit ja niiden elinympäristöjen suojelu] ja 85 §:ssä [Poikkeaminen eliölaajin suojelua koskevista säännöksistä] säädettyä sovelletaan kuitenkin myös karhuun (*Ursus arctos*), suteen (*Canis lupus*, ei **kuitenkaan poronhoitolain 2 §:ssä tarkoitetulla** poronhoitoalueella), ilvekseen (*Lynx lynx*) ja saukkoon (*Lutra lutra*).

73 § Eläinlajien rauhoitussäännökset

MMM:n huoli tämän pykälän osalta liittyy pesintäaikaisten hakkuiden toteuttamiseen. MMM toteaa, että kevään luonnokseen verrattuna pykälän perustelut ovat kehittyneet parempaan suuntaan. MMM ei voi missään tilanteessa hyväksyä ratkaisua, jossa pesintäaikaiset hakkuut katsottaisiin lainsäädännössä tahalliseksi lintujen häirinnäksi tai tappamiseksi. Tämän vuoksi MMM edellyttää, että 73 §:n perustelujen toiseen kappaleeseen otetaan tätä koskeva nimenomainen maininta seuraavasti:

Pykälän 1 momentin 1) kohdan mukaan rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen ja pyydystäminen olisi kiellettyä, kuten myös voimassa olevassa laissa säädetään. Kielto koskisi vain tahallista toimintaa. Tahallisuuden käsitettä ja sen tulkintaa on tarkasteltu esimerkiksi komission luontodirektiiviä koskevassa tulkintaohjeessa (Natura 2000 –alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) sekä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Koska luonnonsuojelulain säännös on muotoiltu niin, että se täyttää luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a-c alakohtien ja lintudirektiivin 5 artiklan vaatimukset, tulkintaohjeella ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytännöllä (esimerkiksi C-103/00, C-221/04 ja yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19) on tahallisuuden tulkinnan kannalta merkitystä. Myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuissa (esimerkiksi KHO: 2015:124) tahallisuuden edellytyksiä on arvioitu. **Direktiivien tarkoituksena ei ole kieltää erilaisissa laillisissa toimissa tahattomasti tapahtuvaa rauhoitettujen lajien yksilöiden vahingoittamista tai jopa tappamista. Ehdotetun sääntelyn ei voida katsoa estävän talousmetsien pesintäaikaisia hakkuita.**

MMM toteaa, että ehdotettu 3 momentti tulisi poistaa laista tai vaihtoehtoisesti lajit, jotka käyttävät itse tekemäänsä pesää toistuvasti, tulisi luetella laissa. Säännöksen mukainen toiminta olisi lähes mahdotonta, jos 3 momentin säännöstä sovellettaisiin metsässä pesiviin lintuihin. Kun metsässä pesivien lintulajien pesien erottaminen toisistaan on lähes mahdotonta, saatettaisiin joutua tilanteeseen, jossa lintujen pesintäaikaisia hakkuita ei voitaisi tämän momentin nojalla toteuttaa, vaikka se tuskin on ollut valmistelun tavoite.

76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä

Kuten luontotyyppisuojelua koskevan vastaavan pykälän osalta on todettu, MMM vastustaa säännöstä, jonka mukaan viranomaisen tulisi ottaa uhanalainen luontotyyppi huomioon lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä. Säännös olisi uusi. Lajin uhanalaisuudella ei voimassa olevassa laissa ole välittömiä oikeusvaikutuksia. Oikeusvaikutus on kytketty lajin määrittämiseen erityisesti suojeltavaksi lajiksi tai siihen, että laji on luonto- ja lintudirektiiveissä todettu laji. MMM toteaa, että eliölajin uhanalaisuuteen ei tule kytkeä suoria oikeusvaikutuksia.

Säännöksen perustelujen mukaan ehdotettu uusi sääntely selkeyttäisi oikeustilaa muiden lakien mukaisissa päätöksentekomenettelyissä. Kuten säännöksen perusteluissakin on todettu, säännöksessä todetuissa ympäristöön vaikuttavaa toimintaa ohjaavissa laeissa on jo itsessään sääntelyä luonnonarvojen huomioon ottamisesta lakien mukaisessa päätöksenteossa. MMM katsoo, että esitystä ei tule sisällyttää lakiin, koska se merkitsisi kaksinkertaista sääntelyä samasta asiasta ja johtaisi oletettavasti metsien merkittävään lisäsuojeluun kaavoituksessa. Tässä yhteydessä on todettava, että luonnonsuojeluasetuksen liitteissä on yli 2000 eliölajia. Kun esitetty säännös johtaisi lisääntyneeseen kaavasuojaan, se tulisi heikentämään maanomistajan yhdenvertaista kohtelua, koska pääasiallisten kaavoittajien eli kuntien tulkinnoissa ja toimintatavoissa on merkittäviä eroja. Kaavaan perustuvien käyttörajoitteiden aiheuttamien menetysten korvaamisen osalta maanomistaja on myös heikossa asemassa.

MMM toteaa myös, että ns. punainen kirja ei voi merkitä luonnonsuojeluasetuksen automaattista tarkistamista. Punaiseen kirjaan pääsemiseen riittää se, että hyvin yleisen eliölajin kanta vähenee ja tällä perusteella eliölajia ei tule määrittellä uhanalaiseksi.

77 § Erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu

MMM toteaa, että 3 momentissa tarkoitettu rajauspäätös tulisi olla saatavina avoimena paikkatietoaineistona, jotta kohteet pystytään suojaamaan myös käytännön toimenpiteissä.

Pykälän 5 momentin osalta MMM toteaa, että jos rajauspäätöksellä suojellun lajin esiintymispaikka on menettänyt merkityksensä lajin suotuisan suojelutason saavuttamiselle tai säilyttämiselle, esiintymäpaikan suojelu tulee lakkauttaa.

78 § Euroopan unionin tärkeinä pitämät eliölajit

Pykälän 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kielto koskisi myös 71 §:ssä mainittuja riistalajeja. MMM toteaa, että pykälän perusteluihin tulee ottaa maininta, jonka mukaan pääsääntöisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu ei koske komission tulkintaohjeenkaan mukaisesti laajasti liikkuvia lajeja kuten karhu, susi ja ilves, koska lajien elinympäristöä koskevat vaatimukset eivät missään elinkiertovaiheessa edellytä mitään sellaista erityistä kuten esimerkiksi liito-oravat tai lepakot tarvitsevat. Yleistäen voi todeta, että esim. suden levähdyspaikka on sen tappaman eläimen ruhon vieressä. Uhanalaisille metsästyksen (ja kalastuksen) kohteena oleville lajeille laaditaan hoitosuunnitelmat, joissa määritellään uhanalaisuuden synnä olevat tekijät ja tarvittavat hoito- ja toimenpiteet.

Lisäksi MMM esittää harkittavaksi säätää mahdollisuudesta pyytää metsälain 14 c §:ä mukailleen ELY-keskukselta sitova ennakkotieto tiukkaa suojelua edellyttävän eläinlajin yksilön lisääntymis- ja levähdyspaikkaan mahdollisesti vaikuttavan toimenpiteen lainmukaisuudesta.

81 § Erityisesti suojeltavan eliölajin avustettu leviäminen

MMM toteaa, että erityisesti suojeltavan lajin yksilö voitaisiin siirtää luontaisen levinneisyysalueensa ulkopuolelle valtion alueelle ja maanomistajan suostumuksella myös muun omistajan alueelle. Kohdealue voisi siis olla muukin kuin valtion luonnonsuojelualue. Pykälästä ja sen perusteluista ei käy ilmi sitä, onko siirron yhteydessä tarkoitus tehdä erillinen erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa koskeva rajauspäätös.

MMM toteaa, että jos siirretty laji siirtyy tai leviää kohdekiinteistön ulkopuolelle, esiintymistä ei tule voida käyttää perusteena suojeluun uudella esiintymisalueella. Lisäksi siirtopäätöksen edellytyksenä tulisi olla myös kohdekiinteistön naapurin suostus, jollei sen saaminen ole ilmeisen tarpeetonta, esimerkiksi siirrettäessä erityisesti suojeltavan lajin yksilö riittävän kauas muun kuin valtion omistamalta alueelta.

82 § Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin ja 83 § Kuolleen tavattu rauhoitettu eläin

Pykälät ovat tarpeellisia eläinsuojelullisten syiden vuoksi ja tarttuvien eläintautien selvittämiseksi ja leviämisen estämiseksi.

84 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

MMM toteaa ensinnäkin, että on positiivista, että pykälän 2 momentin soveltamisalarajauksessa ei enää ole mukana lintuja, jolloin yleispoikkeus ottaa aiempaa paremmin huomioon metsätalouden harjoittamisen lintujen pesintäaikana, kun rauhoitussäännökset eivät estäisi esimerkiksi tavallista peltojen käyttöä, metsien hakkuuta tai muita maa- ja metsätalouteen liittyviä toimenpiteitä, eivätkä myöskään rakennuksen tai tien rakentamista tai korjaamista taikka ajoneuvon tai muun laitteen tavanomaista käyttämistä.

MMM kuitenkin toteaa, että pykälän perusteluissa on kuitenkin edelleen mainittu linnut (" Pykälän 2 momentissa on kuitenkin erikseen säädetty, että poikkeus ei koskisi lintulajeja eikä 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä lajeja. Tämä soveltamisalan rajausta perustuu ennen muuta lintu- ja luontodirektiivin velvoitteisiin, joiden poikkeamisedellytyksistä on säädetty direktiiveissä ja tämän lain 85 §:ssä erikseen"). MMM toteaa, että perustelut tulee tältä osin kirjoittaa yhdenmukaiseksi pykälän kanssa.

MMM korostaa, että tavanomainen maanviljely ja metsätalouteen kuuluvat toimet eivät ole eliölajien tahallista häirintää tai tappamista. Selvyyden vuoksi MMM esittää pykälään otettavaksi uutta 3 momenttia, jolloin myös 2 momenttia tulisi teknisesti tarkistaa, seuraavasti:

84 §

Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Mitä 73 §:ssä ja 75 §:ssä säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Mitä **1 momentissa** ~~tässä pykälässä~~ säädetään, ei koske 78 §:ssä tarkoitettuja Euroopan unionin tärkeinä pitämiä eliölajeja.

Edellä 73 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto ei koske sellaista maanviljelyyn ja metsätalouteen liittyvää toimenpidettä, jonka nimenomaisena tarkoituksena ei ole aiheuttaa mainitussa momentissa kiellettyä seurausta(, ellei toimenpiteestä aiheudu selvää riskiä 78 §:ssä tarkoitettujen lajin suotuisan suojelutason saavuttamiselle tai säilyttämiselle).

Perustelut muutosesitykselle: Ehdotetun pykälän 2 momentissa on sisällöllinen muutos nykyiseen, eli poikkeuksen ulkopuolelle jäisivät linnuista vain lintudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ja direktiivin liitteessä I luetellut lajit, kun voimassa olevan lain 48 §:n 3 momentti jättää poikkeuksen ulkopuolelle kaikki linnut (siinä viitattu 49 § mainitsee lintudirektiivin 1 artiklan linnut, joihin kuuluvat kaikki luonnonvaraiset linnut). Tämä rajaaminen on kannatettava muutos ja lähempänä sitä, mitä poikkeuspykälällä on ilmeisesti alun perin tavoiteltu.

Tässä on kuitenkin edelleen sitä ongelmaa, että lintudirektiivin 5 artikla velvoittaa jäsenvaltioita kieltämään lintujen häirinnän erityisesti lisääntymisaikana ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi direktiivin tavoitteisiin. Lisäksi suojelutoimia, jotka koskevat direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja lintulajeja eli sellaisia säännöllisesti esiintyviä muuttavia lajeja, jotka eivät ole liitteen I lajeja, tulee direktiivin mukaan toteuttaa ottaen huomioon niiden suojelun tarve tietyillä alueilla kuten muuttoreittien varrella olevilla levähdyspaikoilla. Suomessa nykyisen 39 §:n ja ehdotetun 73 §:n kielto on näihin vaatimuksiin nähden muotoilultaan melko ehdoton, eli direktiivin mahdollistamaa joustovaraa ei ole käytetty.

Ehdotetun 73 §:n kielto koskee vain tahallista häirintää, mutta ehdotetun 84 §:n (ja nykyisen 48 §:n) poikkeuksen muotoilun perusteella voi ymmärtää tarkoitettavan, että myös tavanomainen maanviljely tai metsätalous lähtökohtaisesti täyttäisi häirinnän kriteerit, vaikka esim. metsäalasta vain 2 % käsitellään vuosittain. Ja kun poikkeuspykälässä ensin sallitaan viljely ja metsätalous ja sitten seuraavaksi kuitenkin rajataan poikkeuksen ulkopuolelle suuri osa linnuista, muodostuu lopputulos monimutkaiseksi ja tiukemmaksi kuin mitä direktiivi edellyttää. Vaikeaselkoisuuden ja aiheutuvan tulkinnanvaraisuuden takia sääntelytapa ei myöskään ole ongelmaton viljelijöiden ja metsänomistajien oikeusturvan näkökulmasta.

85 § Poikkeaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

MMM toteaa, että pykälän perustelujen mukaan 2 momentissa säädettäisiin lintulajeja koskevista poikkeamisen 1 momentin lisäksi sovellettavista lisäedellytyksistä, jotka vastaisivat lintudirektiivin 9 artiklassa säädettyjä edellytyksiä. Poikkeusperusteisiin ei kuitenkaan sisälly 9 artiklan 1 kohdan alakohtaa c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön. Esitysluonnoksessa ratkaisua on perusteltu sillä, ettei lintujen pyydystämistä ja hyötykäyttöä koskevan perusteen katsota olevan tarpeen luonnonsuojelulain soveltamisalan osalta. MMM ei hyväksy perustelua. Esitys merkitsisi, että Suomi jättää käyttämättä lintudirektiivin mahdollistaman poikkeamismahdollisuuden. Valko-poskihanhiin osalta ratkaisu merkitsisi sitä, että poikkeusluvalla ammuttuja hanhia ei voitaisi syödä tai käyttää muuten hyödyksi. MMM edellyttää, että lintudirektiivin poikkeamismahdollisuus hyödynnetään täysimääräisesti ja lintujen hyödyntämismahdollisuus sallitaan.

Edelleen 2 momentin osalta MMM toteaa, että sen c kohta on ongelmallinen. Lintudirektiivin englanninkielisen version 9 artiklan mukaan "Member States may derogate from the provisions of Articles 5 to 8, where there is no other satisfactory solution, for the following reasons:(a) in the interests of public health and safety, in the interests of air safety, to prevent serious damage to crops, livestock, forests, fisheries and water, to prevent serious damage to crops, livestock, forests, fisheries and water". Fisheries ei ole sama asia kuin kalavedet, vaikka näin se on lintudirektiivin suomennoksessa käännetty. Fisheries kattaa kalavedet, kalastuksen ja mm. kalankasvatuksen (<https://en.wikipedia.org/wiki/Fishery>). MMM toteaa, että jos 2 momentin c kohdan muotoilu "viljelmät" ei mahdollista poikkeuslupaa kalankasvatukselle aiheutuvien vahinkojen vuoksi, kohta tulee muuttaa esim. muotoon "kalakannoille ja kalataloudelle", jotta myös kalanviljelylaitoksille koituvan vakavan vahingon estämiseksi voidaan myöntää poikkeuslupa.

Pykälän 3 momentin d kohdan osalta MMM toteaa, että esitys sisältää riskin siitä, että suojeltavan lajin ilmaantuminen koealueelle pahimmassa tapauksessa estää suunniteltujen käsittelyjen toteuttamisen. Monimuotoisuuden suojelun kannalta luonnonsuojelulakiehdotus keskittyy täysin elinympäristöjen ja eliölajien suojeluun. Geenivaroihin ja lajin sisäiseen monimuotoisuuteen (geneettinen monimuotoisuus) liittyen Nagoyan pöytäkirja ja EU:n asetus on saatettu voimaan biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvän Nagoyan pöytäkirjan täytäntöönpanosta annetulla lailla (394/2016) ja osin kansallisella geenivaraohjelmalla, joka ohjaa geenivarojen säilytystä, suojelua ja kestävästä käytöstä.

LUKE koordinoi Suomen maa-, metsä- ja kalatalouden kansallista geenivaraohjelmaa. Kotimaisten metsäpuiden osalta tämä pääsääntöisesti tapahtuu in situ suojeluna alkuperäisellä kasvupaikalla geenireservimetsässä (44 kpl eri puolilla Suomea), mikä on yleiseurooppalainen toimintamalli (EUFORGEN). Tilanne on ristiriitainen, sillä lakiehdotus ei tunnista niitä erityispiirteitä, mitä geenireservimetsien ja siten kotimaisten metsäpuiden geneettisestä perimästä ja monimuotoisuudesta huolehtiminen edellyttää. Käytännössä tämä ilmenee siten, että geenireservimetsää (joka on perustettu metsäpuiden geneettisen perimän suojelua varten) ei voitaisi hoitaa käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla, jos alueelle ilmaantuu suojeltava laji vaan jatkossa sitä on hoidettava suojeltavan lajin kannalta, koska lakiehdotuksessa poikkeamisluvan ehtona on, että tutkimuskohteena ovat juuri suojeltavat lajit. Poikkeamislupa ei olisi mahdollista myöntää, jos tutkimuskohteena on jokin muu asia tai laji. Luontoarvoja lisäävä kokeellinen tutkimus tulee olemaan myös hankalassa välikädessä. Jos kokeellisen tutkimuksen tavoitteena on esimerkiksi tutkia, miten pitkäjänteisellä metsänkäsittelyllä ja metsän rakenteen muutoksella voidaan lisätä luontoarvoja, suojeltavan lajin ilmaantuminen kokeelle (mikä on positiivinen tulos) merkitsisi, että jatkossa koetta tulee lakiehdotuksen mukaan käsitellä ilmaantuneen lajin ehdoilla eikä tutkimussuunnitelman mukaisesti (tutkimuksen ehdoilla).

MMM toteaa, että metsien käsittelyä säätelevässä metsälaisissa tutkimuksen riippumattomuus on turvattu metsälain 5 b §:n säännöksellä, jonka mukaan ” Tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla.” MMM toteaa, että myös LSL:iin tulisi ottaa säännös, jolla pitkäjänteisen tutkimustoiminnan edellytykset turvataan. Kyse ei olisi pinta-alallisesti merkittävästä poikkeuksesta, koska esimerkiksi LUKE:n hallinnassa olevia tutkimuskäyttöön varattuja metsiä on 25000 hehtaaria ja muilla tutkimustoimijoilla muutamia tuhansia (yhteensä n. 1 % Suomen metsäpinta-alasta). Geenireservimetsiä on yhteensä 7200 hehtaaria.

Pykälän 4 momentin osalta MMM toteaa, että esitetty ELY:n määräaikainen poikkeuslupa tulee olla mahdollista myöntää viljelmien lisäksi myös karjankasvatukselle, kotieläimille, kalakannoille ja kalataloudelle aiheutuvien haittojen johdosta. Momentissa oleva sana ennakoimaton tulee poistaa esityksestä, koska esim. valkuposkivanhan muutos ei voida enää katsoa olevan ennakoimatonta. MMM toteaa myös, että poikkeuslupahakemukset tulisi säätää käsiteltäväksi kiireellisinä. Suurin ongelma 4 momentin osalta on se, että jostain syystä poikkeamismahdollisuus on rajattu koskemaan vain häirintäkiellosta poikkeamista. Perustelut on kirjoitettu vain valkuposkivanhan silmällä pitäen. Perustelujen mukaan määräaikainen ja alueellisesti rajattu päätös tarjoaisi kohdennetun keinon esimerkiksi valkuposkivanhan aiheuttamien erityisen merkittävien vahinkojen torjuntaan. Päätös voisi yksittäisten tilojen sijaan koskea isompaa aluetta, jonka sisällä vakavat vahingot ovat aiempien kokemusten perusteella todennäköisiä, mutta niiden kohdentumista ei ole mahdollista tarkemmin ennakoida. MMM ei hyväksy 4 momentin mukaista ratkaisua. Poikkeamismahdollisuuden tulee kattaa myös eliölajin tappaminen ja hyödyntäminen, esimerkiksi valkuposkivanhan ampuminen ja ammutun linnun syöminen.

Ehdotettu 8 momentti sisältäisi säännökset poikkeuslupaan liitettävästä ekologisesta kompensatiosta. MMM edellyttää, että momentti poistetaan esityksestä hallitusohjelman vastaisena. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan ekologisen kompensatioiden käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja saatujen kokemusten perusteella arvioidaan lainsäädännön uudistustarpeita.

9 luku Vaihanta, maahantuonti ja maastavienti

87 § Eliölajien hallussapito, vaihdanta ja kaupallinen hyödyntäminen

Voimassa olevan LSL 45 §:n mukaan muihin kuin 44 §:ssä tarkoitettuihin lajeihin kuuluvan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen maahantuonti, maastavienti, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi ilman ELY-keskuksen lupaa on kielletty. Ehdotetussa 87 §:ssä kiellettäisiin rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön kuljetuksen, myymisen ja vaihtamisen sekä myytäväksi tai vaihdettavaksi tarjoamisen lisäksi myös hallussapito. Esitykseen ei ole sisällytetty siirtymäsäännösesityksiä. MMM toteaa, että siirtymäsäännöksissä tulee varmistaa, että ennen lain voimaantuloa laillisesti haltuun saadun eläin- tai kasvilajin yksilön hallussapito on luvallista.

88 § Eliölajien maahantuonti ja maastavienti

MMM toteaa, että pykälään tulisi ottaa alla oleva säännös uudeksi 5 momentiksi, jolloin esitetty 5 momentti siirtyisi 6 momentiksi taikka asia tulisi vähintään todeta nimenomaisesti pykälän perusteluissa:

Elävien eläinten sekä eläinperäisten sivutuotteiden maahantuonnissa Euroopan Unionin ulkopuolisista maista on lisäksi noudatettava mitä eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi annetussa Euroopan Unionin lainsäädännössä ja sen nojalla kansallisesti säädetään.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää kansallisesti neuvoston CITES-asetusta tiukemmista uhanalaisten lajien yksilöitä, niiden osia ja johdannaisia koskevista tuontikielloista. Lajit määriteltäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Uhanalaisilla lajeilla tarkoitettaisiin maailmanlaajuisesti uhanalaisia lajeja (IUCN Red List of Threatened Species). CITES-sopimuksen ja neuvoston CITES-asetuksen tarkoituksena on ensisijaisesti uhanalaisten lajien kaupallisen tuonnin ja viennin sääntely. Momentin tarkoituksena olisi luoda edellytykset asettaa lajien suojelun näkökulmasta perusteltuja tuontikielloja myös ei-kaupalliselle tuonnille sekä sellaisia lajeja koskien, jotka eivät sisälly neuvoston CITES-asetukseen. MMM suhtautuu ehdotukseen varauksellisesti. LSL-valmistelun aikana on esitetty ideologisia metsästyskielteisiä vaatimuksia kieltää yleisesti mm. CITES-asetuk-

sen soveltamisalaan kuulumattomien yksityisten metsästysmuistojen tuonti. MMM toteaa, että laillisessa metsästyksessä saatujen CITES-asetuksen soveltamisalaan kuulumattomien metsästysmuistojen tuonti tulee pysyttää sallittuna.

10 luku Maiseman suojeleminen ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

92 § Maisemanhoitoalueen perustaminen

Pykälän 4 momentin mukaan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta saamelaisten kotiseutualueella tulisi järjestää vuorovaikutuksessa asianomaisten saamelaisyhteisöjen ja yhteistyössä Saamelaiskäräjien kanssa siten, että saamelaisten perinteinen tieto on osa suunnittelun tietoaineistoa. Perinteisen tiedon hankkimisessa ja hyödyntämisessä noudatetaan vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta.

MMM vastustaa FPIC-sääntelyn ottamista lakiin ja toteaa, että 4 momentin viimeinen virke tulee poistaa säännöksestä. FPIC-menettely antaa saamelaisille käytännössä veto-oikeuden kaikkiin hankkeisiin ja toimenpiteisiin, joissa sitä sovelletaan. Jos FPIC otetaan lainsäädäntöön, se ei tule jäämään vain perinteisen tiedon hankkimiseen vaan lavenee kaikkeen suunnitteluun ja luonnonvarojen käytön ohjaukseen. Saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvottelulivoite turvaa saamelaisten asemaa lainsäädännössä riittävästi. MMM toteaa, että saamelaiset ovat kotiseutualueellaan vähemmistö. MMM:n näkemyksen mukaan maisemanhoitoalueen hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaan tulisi osallistaa BD-sopimuksen mukaisesti saamelaisten lisäksi myös muut paikallisyhteisöt, kuten esimerkiksi paliskunnat ja riistanhoitoyhdistykset sekä metsästysseurat ja tämä on syytä toteuttaa ilman nimenomaista lainsäädännöstä.

93 § Maisemanhoitoaluetta koskevat määräykset

Pykälän 1 momentin mukaan perustamispäätökseen voidaan ottaa maiseman olennaisten piirteiden suojelemiseksi tarpeellisia määräyksiä ja suosituksia. Määräykset eivät kuitenkaan saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle merkityksellistä haittaa. MMM toteaa, että luonnonsuojelulain laji- ja luontotyyppisuojeleminen sekä maisemanhoitoaluetta koskevat säännökset kohdistuvat pitkälti metsätalouden harjoittamiseen. MMM katsoo, että korvauskynnyksien tulee alentaa merkityksellisestä haitasta vähäiseksi haitaksi, jolloin se vastaisi metsälain sääntelyä.

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lain 11 lukuun otettavaksi ekologista kompensaatiota koskevat säännökset. Säännökset kattaisivat ensinnäkin viranomaisen määräämät hyvittävät toimenpiteet myönnettäessä poikkeuslupa laji- tai luontotyyppisuojelelusta tai heikennettäessä luonnonsuojelun alueen rauhoitussäännöksiä. Toiseksi lukuun sisältyisivät säännökset vapaaehtoisesta luonnonarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisesta heikennyksen hyvittämisestä.

MMM toteaa, että ekologisen kompensaation toteuttamista koskevaa lukua ei tule ottaa lakiin, koska se olisi vastoin hallitusohjelman nimenomaista kirjausta. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan ekologisen kompensaation käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja arvioidaan saatujen kokemusten perusteella lainsäädännön uudistustarpeita. Pilotteja ei ole toteutettu eikä arvioiteja suoritettu, joten säännökset ovat ennen aikaisia. Lisäksi MMM toteaa, että vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio ei edellytä lainsäädäntöä, koska kyse on sopimuksenvaraisesta asiasta.

Lakiesityksestä puuttuvat voimaantulo- ja siirtymäsäännökset, mutta valmistelun yhteydessä on todettu, että velvoittavaa ekologista kompensaatiota koskevat säännökset tulisivat voimaan myöhemmin, kun asiaa koskevat pilotoinnit olisi toteutettu ja arvioitu. Jos arviointi antaisi aiheutta säännösten tarkistamiseen, muutokset voitaisiin valmistella ja antaa eduskunnan hyväksyttäväksi jällempäin. MMM toteaa, että suunniteltu käsittelyjärjestys ei ole

asianmukainen. Ekologista kompensatiota koskevat pilotit ja niiden arviointi tulee toteuttaa ensin ja vasta sen jälkeen on edellytyksiä päättää mahdollisista lainsäädäntömuutosesityksistä.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

111 § Omistajan oikeus vaatia lunastusta luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevan päätöksen jälkeen

Pykälässä laajennettaisiin maanomistajan oikeus vaatia alueensa lunastusta lainvoimaisesti hyväksytyyn luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvan alueen lisäksi myös Natura 2000 –verkostoon kuuluvaan sellaiseen alueeseen, jonka toteuttamistavaksi on todettu luonnonsuojelulaki. MMM toteaa, että ehdotus on kannatettava.

Lakiehdotuksesta puuttuvat voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Ehdotetussa pykälässä oikeutta lunastusvaatimuksen tekemiseen ei ole kytketty nyt ehdotettavan lain mukaisiin suojeluohjelmiin, mutta pykälän perustelun mukaan säännös ei koskisi ennen lain voimaantuloa hyväksytyjä valtakunnallisia suojeluohjelmia ja -päätöksiä. MMM katsoo, että perustelumaininta tulee poistaa ja siirtymäsäännöksissä tai nyt kyseessä olevan pykälän perusteluissa tulee yksiselitteisesti laajentaa maanomistajan lunastusvaatimuksen esittämisoikeus kaikkiin luonnonsuojeluohjelmiin. MMM:n käsityksen mukaan kaikki voimassa olevat luonnonsuojeluohjelmat ovat ajalta ennen nyt voimassa olevaa luonnonsuojelulakia ja osa ohjelmista saattaa olla vielä toteuttamatta. MMM toteaa, että tilanne on maanomistajan osalta kohtuuton ja asia tulee ratkaista uudella lailla.

112 § Valtion korvausvelvollisuus

MMM hyväksyy sen, että luonnonsuojelun toteuttamiseen liittyvän haitan korvaamisessa on pienehkö kynnys, jotta euromääräisesti vähäiset korvausasiat eivät kuormita luonnonsuojeluhallintoa ja Maanmittauslaitosta. Luonnonsuojelulain laji- ja luontotyyppisuojeleu koskevat säännökset kohdistuvat pitkälti metsätalouden harjoittamiseen. MMM toteaa, että korvauskynnys tulee muuttaa merkityksellisestä haitasta vähäiseksi haitaksi ja tätä koskevat muutokset tulee ottaa esitetyn pykälän 1, 2 ja 4 momenttiin. Muutoksella korvauskynnys olisi yhdenmukainen metsälain kanssa. Lisäksi MMM toteaa, että pykälään tulee sisällyttää säännös korvausten maksamisesta 77 §:n 4 momentissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan eläinlajin esiintymispaikan määräaikaista suojelua koskevassa tilanteessa.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

117 § Luonnonsuojelun tietojärjestelmään talletettavat tiedot

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta toteuttavien viranomaisten ja 11 §:ssä mainittujen asiantuntijaviranomaisten olisi talletettava 19 §:ssä tarkoitettua luonnonsuojelun seuranta koskevat tiedot tietojärjestelmään. Seurantatietoja voivat tallettaa myös kyseisten viranomaisten hyväksymät muut tahot. MMM toteaa, että esitetyistä säännöksistä tai niiden perusteluista ei käy ilmi, mitä tahoja monimuotoisuuden seuranta toteuttavilla viranomaisilla tarkoitetaan. Myös termi luonnonsuojelun seuranta koskeva tieto on liian yksilöimätön otettavaksi lakiin. Ehdotetun 19 §:n (luonnonsuojelun seuranta) perusteluissa on mainittu Luonnonvarakeskus ja Suomen metsäkeskus ja samassa yhteydessä on epämääräisesti todettu, että LUKE:n vastuulla on Valtakunnan metsien inventointi VMI ja että ja Suomen Metsäkeskuksella on laajat luontotyyppiaineistot ja paikkatiedot.

MMM toteaa, että se vastaa hallinnonalansa seurannoista ja tekee niiden pohjalta mm. metsälain 10 §:ssä tarkoitettuja erityisen tärkeitä luontotyyppisiä ja riistalajeja koskevat päätelmät. MMM:n näkemyksen mukaan luonnonsuojelun tietojärjestelmään on syytä tallentaa ainoastaan LSL:n alle kuuluvat lajit ja luontotyyppit. Jos tarkoituksena on, että MMM:n hallinnonalan viranomainen tai julkista tehtävää hoitava organisaatio veloitetaan tallentamaan luonnonsuojelun seuranta koskevat tiedot YM:n hallinnoimaan rekisteriin, asiasta tulee neuvotella MMM:n kanssa ja samassa yhteydessä tulee esittää uskottava ratkaisu uusista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

118 § Tiedon laatu

Ehdotetun pykälän mukaan luonnonsuojelun tietojärjestelmän tietoja päivitetäisiin tietojärjestelmän 116 §:n 2 momentissa mainittujen ylläpitäjien laissa säädettyjen velvoitteiden hoitamisen yhteydessä. Lisäksi tietoja voitaisiin päivittää mainituille ylläpitäjille toimitettujen tietojen perusteella. Tiedon tuottaja vastaisi tiedon oikeellisuudesta. Tietojärjestelmän ylläpitäjä vastaisi siitä, että tietojärjestelmään merkitään tiedon laatua kuvaavat tiedot tiedon lähteestä ja tiedon hankkimisen ja tallettamisen ajankohdasta.

MMM toteaa, että ehdotettu menettely mahdollistaisi kansalaisten ja muiden toimijoiden keräämän tiedon merkitsemisen tietojärjestelmään. Perustelujen mukaan tietojärjestelmän ylläpitäjä vastaisi tiedon laatua kuvaavien tietojen (niin sanottu metatieto) oikeellisuudesta, ja tiedon käyttäjä vastaisi nykyisen käytännön mukaisesti käyttämiensä tietojen riittävydestä ja oikeellisuudesta. Jos viranomaisen tietojärjestelmässä tai -varannossa olisi toisen tuottamaa tai toiselta peräisin olevaa tietoa, ei tietojärjestelmästä tai varannosta vastaava viranomainen vastaisi tiedon laadusta, jollei se olisi itse arvioinut tai todentanut tietoa. Kuten perusteluissakin on todettu, tietojärjestelmään sisällytettyä tietoa käytettäisiin luonnonsuojelulakiin perustuvassa päätöksenteossa ja oletettavasti myös esim. kaavoituksessa. MMM katsoo, että tietojärjestelmää merkittävän tiedon tulee olla viranomaisvarmistettua. Yksityisen luontoharrastajan ilmoittama tieto ei kelpaa ilman viranomaisen maastotarkastusta.

120 § Päätöksistä tiedottaminen

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ELY:n olisi annettava tämän lain 67, 77 §:ssä ja Metsähallituksen lain 61 §:ssä tarkoitettu päätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Nämä päätökset olisi lisäksi tallennettava kiinteistötietojärjestelmään. MMM toteaa, että kiinteistötietojärjestelmään merkittävällä suojelutiedolla tulee olla merkitystä kiinteistötoimitusten suorittamisen kannalta. Kiinteistötietojärjestelmä ei ole suojelutiedon välityspalvelu.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

124 § Väliaikainen toimenpidekielto

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ELY voisi enintään kahdeksi vuodeksi kieltää 44 §:n 2 momentissa tarkoitettua aluetta sellaisen käyttämisen, joka voi vaarantaa ne tarkoitukset, joihin alueen suojelulla pyritään. Ehdotettu 44 § 2 momentti koskee luonnonsuojelualueen perustamisen yleisiä edellytyksiä ja MMM on 44 §:n kohdalla todennut, että luonnonsuojelualueen perustamisedellytykset ovat maanomistajan oikeusturva huomioon ottaen liian väljät. Ehdotettu pykälä yhdessä ehdotetun 44 §:n kanssa merkitsisi, että oikeastaan mikä tahansa alue voitaisiin ELY:n päätöksellä asettaa väliaikaiseen toimenpidekieltoon. Tällainen päätös voi olla maanomistajan kannalta taloudellisesti hyvin merkittävä. Poiketen siitä, mitä valtion korvausvelvollisuudesta muutoin ehdotetussa 112 §:ssä säädetään, väliaikaisen toimenpidekiellosta maanomistajalle aiheutuneen merkityksellisen haitan korvaamisesta päättäisi ELY. MMM toteaa ensinnäkin, että korvauskynnys tulee muuttaa merkityksellisestä haitasta vähäiseksi haitaksi. Toiseksi MMM toteaa, että lunastuskorvauksen määrittäminen tulee osoittaa Maanmittauslaitokselle kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastamisesta annetun lain (603/1997; lunastuslaki) mukaisesti järjestyksessä tehtäväksi, jollei korvauksesta sovita valtion ja maanomistajan kesken. ELY:n korvauspäätös merkitsisi mm. sitä, että maanomistaja ei olisi oikeutettu lunastuslain 82 §:ssä tarkoitettuun korvaukseen oikeidenvalvontakustannuksista.

131 § Haltuunotto-oikeus

MMM toteaa, että pykälän perustelut huomioon ottaen säännöksellä on oletettavasti tavoiteltu sitä, että yksityisellä luonnonsuojelualueella maanomistajalla ei olisi oikeutta ottaa haltuun metsästys-, keräily- tai muita välineitä, joita on käytetty tai ilmeisesti aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. MMM toteaa, että ehdotettu säännös ei johda YM:n tavoittelemaan lopputulokseen, koska 2 momentissa viitataan mm. metsästyslain 81 §:än, jossa puolestaan viitataan metsästyslain 88 §:ssä tarkoitettuun metsästyslain valvontaa suorittavaan henkilöön, jollaiseksi myös maanomistaja maallaan on kyseisessä pykälässä määritelty.

15 luku Muutoksenhaku

132 § Valitus tämän lain mukaisesta päätöksestä

Voimassa olevan LSL 61 §:n 3 momentin mukaan valitusoikeus on asianosaisella. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n (luontotyyppisuoja) ja 48 §:n 2 momentissa (eliölajisuoja) tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä. Esityksessä ehdotetaan, että luonnon- ja ympäristönsuojeluyhdistyksen valitusoikeus laajennettaisiin koskemaan myös laji- ja luontotyyppisuojelesta myönnettäviä poikkeuslupapäätöksiä, minkä lisäksi valitusoikeuden edellytyksenä olevasta alueellisuus- tai paikallisuus vaatimuksesta luovuttaisiin.

Pykälän perustelujen mukaan vain alueellisiin tai paikallisiin yhteisöihin rajattua valitusoikeutta ei ole pidettävä perusteltuna, koska usein luonnonsuojelulain tarkoittamat valituksenalaiset päätökset liittyvät käytännössä koko lain tavoitteisiin, vaikka ovatkin paikallisesti kohdennettuja. Kun kyse on esimerkiksi uhanalaisten luontotyyppien ja eliölajien tai Natura 2000 -alueiden suojelusta myönnettävistä poikkeuksista, kysymys on siinä määrin koko lain tavoitteita koskevasta ratkaisusta, että valitusoikeuden ulottamista paikallisten ja alueellisten yhteisöjen ohella myös valtakunnallisiin yhteisöihin on pidettävä perusteltuna.

MMM vastustaa ehdotusta ja toteaa, että perustelut eivät vaikuta asianmukaisilta. Jos kyse on esimerkiksi Kuusamossa sijaitsevaa luontotyyppiä koskevasta rajauspäätöksestä, on varsin selvää, että päätöksen yhteys esimerkiksi Tampereen alueella toimivan luonnonsuojeluyhdistyksen etuun tai oikeuteen on vähintään kyseenalainen. Oletettavasti ehdotuksen tavoitteena on valjastaa luonnonsuojelun valtakunnallisten järjestöjen asiantuntemus ja varallisuus sellaisten oikeudenkäyntien nostamiseen, joilla on lähinnä paikallista merkitystä. Perusteluissa asiaa yrittäen perustella käänteisesti sillä, että paikallisten tai alueellisten yhteisöjen resurssit muutoksenhakuun eivät välttämättä ole riittäviä. Ehdotus merkitsi viranomaisprosessien ajallista pidentymistä ja mm. taloudellisen toiminnan harjoittamisedellytysten heikentymistä. MMM toteaa, että sen tiedossa on jopa shikaaninomaista valitusoikeuden käyttöä erityisesti petoeläinten metsästystä koskevissa poikkeusluissa. MMM toteaa, että voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisia valitusoikeussäännöksiä ei tule muuttaa.

16 luku Voimaantulosäännökset

Esityksestä puuttuvat voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Voimaantulo- ja siirtymäsäännöksillä on huomattava merkitys mm. MMM:n toimialan tehtävien hoidon kannalta. MMM toteaa, että siirtymäsäännöksiin tulisi ottaa mm. säännös, jolla kaikkien aikaisemman lainsäädännön nojalla perustettujen valtion ja yksityisten luonnonsuojelualuiden tarpeettomat kalastuslain 7 §:n kanssa ristiriitaiset yleiskalastuskiellot kumotaan. Jos erityisestä syystä luonnonsuojelun alueen yleiskalastusoikeuksia on perusteltua rajoittaa, se tulisi tapahtua hakemalla kalatalousviranomaiselta kalastuslain 54 §:ssä tarkoitettua rajoitusta tai kieltä.

2. HUOMIOT MUIHIN LAKEIHIN EHDOTETTUIHIN MUUTOKSIIN

Laki metsälain muuttamisesta

Metsälain 7 a §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsäkeskuksen olisi ilmoitettava välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuoikeuden haltijalle, jos metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva luonnonsuojelulaisessa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyyppin esiintymää koskeva päätös, tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskielto, uusina tavattujen eliölajien suojelua koskeva päätös tai erityisesti suojeltavan eliölajin avustettua leviämistä koskeva päätös. MMM toteaa, että kysymys siitä, miten metsäkeskus saa tiedon tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskiellostä, jonka osalta ei tehdä päätöstä, on epäselvä eikä asiaa ole avattu perusteluissakaan. Esitetyn LSL 68 §:n mukaan heikentämiskielto tulisi voimaan, kun viranomaisen on tallentanut suojellun luontotyyppin esiintymän sijaintia koskevan tiedon luonnonsuojelun tietojärjestelmään ja se on nähtävissä kiinteistörekisterissä. MMM toteaa, että se vastustaa LSL:in esitettyä automaattisuojelelun. Oletettavasti on ajateltu, että ehdotettuun selvilläolovelvollisuuteen tukeutuen metsäkeskuksen tulisi jotenkin olla tietoinen rekisterimerkinnöistä. Kun MMM vastustaa sekä ehdotettua LSL:n selvilläolovelvollisuutta että automaattisuojelelun ja kun ehdotetusta menettelystä aiheutuisi metsäkeskuksille lisätyötä, MMM vastustaa metsälain 7 a §:än ehdotettua muutosta.

Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain muuttamisesta

25 § Metsäkeskuksen selvittämisvelvollisuus

Kestävän metsätalouden määräaikaista rahoituslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsäkeskuksen tulisi ennen asian ratkaisemista selvittää, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen myös tiukasti suojellun luontotyyppien heikentämiskiellosta johtuvia rajoitteita. MMM vastustaa ehdotusta edellä metsälain osalta todetuilla perusteilla.

Laki vesilain muuttamisesta

2 luku 11 § Eräiden vesiluontotyyppien suojelu

MMM toteaa, että ehdotuksen ja sen perustelujen mukaan on hyvin epäselvää, kuinka laajalle suojelua koskevien oikeusvaikutusten on tarkoitus ulottua. Voimassa olevan vesilain oikeusvaikutukset esim. norojen osalta ulottuvat vain itse uomaan, mutta eivät laajemmin uoman lähiympäristöön. Esityksen perusteluissa on todettu, että vaikka tyyppillisesti luontotyyppien tilan vaarantuminen konkretisoituu kohteen alueella toteutettavaan hankkeeseen, koskee sääntely muuallakin toteutettavia hankkeita, joiden vaikutukset ulottuvat luontotyyppikohteen alueelle ja saattavat heikentää kohteen luontoarvoja. Luontotyyppisuojaus ei rajoita kaiken tyyppisiä hankkeita, vaan nimenomaan luontotyyppien suojaamiin luontoarvoihin kohdistuvia muutoksia aiheuttavia hankkeita. Perustelujen mukaan säännöksen oikeusvaikutus olisi oletettavasti tarkoitus laajentaa uoman ulkopuolelle.

MMM vastustaa ehdotusta. Vesilain luontotyyppisuojausta ei tule laajentaa eikä suojelun oikeusvaikutuksia laajentaa. MMM toteaa, että vesilain luontotyyppisuojaus ei liity korvaussäännöstä eikä viranomaisen tee luontotyyppien rajauspäätöstä vaan luontotyyppien vaarantaminen on kielletty suoraan lailla. Ehdotus lisäisi maanomistaja sie-tovelvollisuutta kohtuuttomasti. Maallikon on käytännössä mahdotonta tunnistaa ehdotettuja uusia luontotyyppisiä, mikä vaarantaa kestävämmällä tavalla maanomistajan oikeusturvaa. Vesilain mukaan vesistöinä pidettävien purojen luonnontilaisuuden riittävä turvaaminen tapahtuu vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitetun yleisen vesitaloushankkeen luvanvaraisuutta koskevan säännöksen avulla, minkä lisäksi niitä pääsääntöisesti koskee ilmoituksenvaraisia hankkeita koskeva ilmoitusvelvollisuus. Kuten perusteluissa on todettu, luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia puroja arvioidaan olevan Suomen alueella enintään 9000 kappaletta, joiden kokonaispituus on 9200 km. Ehdotetulla sääntelyllä olisi mittavia ja ennakoimattomia vaikutuksia erityisesti metsätalouden harjoittamiseen eikä esityksen taloudellisia vaikutuksia taikka vaikutuksia maanomistajan oikeusasemaan ole riittävästi arvioitu. MMM toteaa, että kun vesilakiin ei sisälly korvaussäännöstä, ei vesilailla ole tarkoitettukaan suojella puron lähiympäristöä eikä niin tule luonnonsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessäkään tehdä.

Esityksen perustelujen mukaan karkea arvio meriajokasniittyjen määrästä on 1500 hehtaaria. Mallinnettu enimmäisarvio kaikkien näkinpartaispohjien kokonaismäärästä on 45 000 hehtaaria, joista suojaisia on noin 10 000 hehtaaria. MMM toteaa, että sekä meriajokasniittyjen että suojaisten näkinpartaispohjien suojelulla olisi merkittäviä vaikutuksia rantarakentamiseen ja mahdollisuuksiin hyödyntää jo olemassa olevia rakennettuja kiinteistöjä, koska mm. kulkuyhteyksien tekeminen tai ylläpitäminen ruoppaamalla vaarantuisi. MMM toteaa, että rajauspäätösmenttely mahdollistaisi luontotyyppien edustavuuden arvioinnin, mitä ehdotetussa säännöksessä ei edes edellytetä. Ehdotettu vesilain luontotyyppisuojaus laajennus siirtäisi tosiasiallisesti paljon rakentamiskelpoisia ranta-alueita talouskäytön ulkopuolelle ilman, että maanomistaja saisi suojelusta korvausta. MMM toteaa, että vesilakiin ehdotettu suojeltavia luontotyyppisiä koskeva ehdotus ei ole toteuttamiskelpoinen.

3. LUONNONSUOJELULAIN UUDISTUKSEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

MMM toteaa, että voimassa oleva LSL on lähtökohtaisesti toimiva. Muun muassa rajauspäätöksellä tapahtuva luontotyyppisuojaus sisältää menettelynä maanomistajan oikeusturvan toteutumiseksi välttämättömät edellytykset. Rajauspäätösmenttely on yleisesti koettu hyväksyttäväksi. Nyt ehdotun LSL:n useat ehdotukset tekevät laista epämääräisen ja heikentävät luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä.

4. ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

MMM toteaa, että ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteelle ei olisi konkreettisia vastineita luonnonsuojelulain tavoitesäännöstä lukuun ottamatta, joten ehdotettu tavoite jäisi epämääräiseksi. Vaikka tavoitesäännökseen ei liity suoria oikeusvaikutuksia, sillä on vaikutusta soveltamiseen. MMM katsoo, että näin epämääräinen sääntely oletettavasti johtaa siihen, että luonnonsuojelualueiden perustamista tulitisiin perustelemaan hiilivaraston kasvattamisella luonnon monimuotoisuusarvojen sijaan, mitä ei voida pitää LSL:n yhteydessä hyväksyttävänä. Ilmastonmuutoksen hillintä kuuluu ilmastolakiin. LSL:n keinot eivät edes sovellu ilmastonmuutoksen hillintään. Maininta ilmastonmuutoksen hillinnästä tulee poistaa pykälästä.

5. EKOLOGISEN KOMPENSAATION ELI LUONNONARVOILLE AIHEUTUVAN HEIKENNYKSEN HYVITTÄMINEN

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

MMM toteaa, että ekologisen kompensaation toteuttamista koskevaa lukua ei tule ottaa lakiin, koska se olisi vastoin hallitusohjelman nimenomaista kirjausta. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan ekologisen kompensaation käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja arvioidaan saatujen kokemusten perusteella lainsäädännön uudistustarpeita. Pilotteja ei ole toteutettu, joten säännökset ovat ennen aikaisia. Lisäksi MMM toteaa, että vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio ei edellytä lainsäädäntöä, koska kyse on sopimustenvaraisesta asiasta.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

MMM toteaa, että ehdotettu velvoittava ekologinen kompensaatio lähtökohtaisesti heikentää taloudellisen toiminnan harjoittamisedellytyksiä, koska kyseessä on toiminnanharjoittajaa koskeva uusi velvoite.

6. MALMINETSINTÄ LUONNONSUOJELUALUEILLA

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

MMM toteaa, että se ei pidä tarkoituksenmukaisena rajoittaa luonnonsuojelualueilla malminetsintää luonnonsuojelualueilla. Kysy malminetsinnästä tulisi ratkaista osana kaivoslainsäädännön tarkistamista.

2) muulla tavalla (miten)?

7. MUUT HUOMIOT

Muita huomioita esityksestä

MMM toteaa, että esitykseen sisältyvät vaikutusarvioinnin on toteutettu lähinnä monimuotoisuuden turvaamista koskevien ehdotusten hyväksyttävyyttä silmällä pitäen. Esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevat arviot eivät ole asianmukaisia. Esimerkkinä voidaan todeta, että esitetulle ekologiselle kompensaatiolle on jotenkin onnistuttu arvioimaan voittopuolisesti positiivisia taloudellisia vaikutuksia, vaikka kyseessä on toiminnanharjoittajaa koskeva uusi velvoite.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Hallitusneuvos

Vilppu Talvitie

Liitteet -

Jakelu YM Ympäristöministeriö

Tiedoksi TEM Ministeriön johto, Teppo Säkinen
MMM Maa- ja metsätalousministeriö, Annukka Kimmo
MMM TITU Tieto- ja tutkimustoimiala
MMM RO Ruokaosasto
MMM LVO Luonnonvaraosasto